ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2026

Vyhlásené: 18. 11. 2026 Časová verzia predpisu účinná od: 18.11.2026

Obsah dokumentu je právne záväzný.

283

ČIASTOČNÝ NÁLEZ
Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 2/2026-173

V mene Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhoch **skupiny 51 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, generálneho prokurátora Slovenskej republiky a Špecializovaného trestného súdu** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade čl. II zákona č. 416/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenie čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, **n i e j e v s ú l a d e** s čl. 50 ods. 1, ods. 3 a ods. 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Vo zvyšnej časti návrhom **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.
Rozhodnutie čiastočným nálezom

1. Ústavný súd týmto čiastočným nálezom rozhodol o časti návrhu skupiny 51 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „skupina poslancov“), návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) a o dvoch návrhoch Špecializovaného trestného súdu Pezinok (ďalej len „špecializovaný trestný súd“), ktorých predmetom bol súlad čl. II zákona č. 416/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 416/2025 Z. z.“), s čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj s čl. 2, čl. 3 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).
2. Dôvodom prijatia čiastočného nálezu je rýchlosť a hospodárnosť konania, keďže čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. obsahuje procesné normy ihneď použiteľné v množstve prebiehajúcich

trestných konaní a rozhodnutie o ich súlade s ústavou a dohovorom je predpokladom na pokračovanie dvoch konaní pred špecializovaným trestným súdom, ktoré boli prerušené v súvislosti s návrhmi na začatie konania o súlade právnych predpisov. Práve možnosť okamžitej aplikácie čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. (t. j. § 119 ods. 6 Trestného poriadku v znení zákona č. 416/2025 Z. z.) a s tým spojené prípadné porušenie práv poškodených a samotných spolupracujúcich obvinených boli aj dôvodmi, pre ktoré ústavný súd už pri prijatí návrhu skupiny poslancov na ďalšie konanie pozastavil účinnosť tejto právnej úpravy.

3. Ústavný súd pri rozhodnutí čiastočným nálezom postupoval v súlade s § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a použil primerane § 213 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorý upravuje čiastočný rozsudok. Ústavný súd zdôrazňuje, že zákon o ústavnom súde použitie § 213 CSP nevylučuje a toto ustanovenie Civilného sporového poriadku sa v konaní pred ústavným súdom môže použiť primerane, teda ústavný súd má pri jeho použití určitú mieru uváženia a môže ho použiť aj z dôvodov rýchlosti a hospodárnosti konania, ako to už bolo uvedené.

4. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že po právoplatnosti tohto čiastočného nálezu bude predmetom konania už len časť návrhu skupiny poslancov týkajúca sa súladu čl. I bodov 4 a 5 zákona č. 416/2025 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 26 ods. 1, 2 a 4, čl. 31 a čl. 49 ústavy a s čl. 10 dohovoru. V tejto časti konania ide o zmeny Trestného zákona v skutkových podstatách marenia volebnej kampane a popierania mierového usporiadania po druhej svetovej vojne, t. j. o normy hmotného práva.

II.
Návrhy na začatie konania o súlade právnych predpisov

II.1. Návrh skupiny poslancov:

5. Ústavnému súdu bol 23. decembra 2025 doručený návrh skupiny poslancov zastúpených poslankyňou Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) Luciou Plavákovou na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade čl. I bodov 4 a 5 a čl. II zákona z 11. decembra 2025, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony [ktorý bol následne 27. decembra 2025 vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka zákonov“) pod č. 416/2025 Z. z., pozn.], s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 26 ods. 1, 2 a 4, čl. 31, čl. 46 ods. 1, čl. 49, čl. 50 ods. 3 a 4 a čl. 141 ods. 1 ústavy a s čl. 10 dohovoru.

6. Podstatou návrhu skupiny poslancov je namietaný nesúlad (i) skutkovej podstaty marenia volebnej kampane so slobodou prejavu a zásadou ochrany slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti; (ii) skutkovej podstaty popierania mierového usporiadania po druhej svetovej vojne so slobodou prejavu; (iii) zákonom stanovenej nezákonnosti dôkazu, ktorý pochádza od nedôveryhodnej spolupracujúcej osoby, so základným právom na súdnu ochranu, základným právom na obhajobu, s nezávislosťou súdov a pozitívnym záväzkom štátu stíhať trestnú činnosť. Výhrady skupiny poslancov sa pritom okrem samotného obsahu napadnutých ustanovení zároveň týkajú aj legislatívneho procesu, v ktorom boli napadnuté ustanovenia národnou radou prijaté. Skupina poslancov zároveň navrhla, aby ústavný súd pozastavil účinnosť „minimálne“ čl. II zákona č. 416/2025 Z. z.

7. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 2/2026-28 z 11. februára 2026 prijal na ďalšie konanie návrh skupiny poslancov v celom rozsahu. Zároveň tým istým uznesením pozastavil účinnosť čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. a návrhu na pozastavenie účinnosti čl. II bodu 2 zákona č. 416/2025 Z. z. nevyhovel. Uznesenie ústavného súdu o pozastavení účinnosti bolo vyhlásené v zbierke zákonov pod č. 41/2026 Z. z. 14. marca 2026.

II.1.1. Napadnuté ustanovenia:

8. Podľa čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. sa Trestný poriadok dopĺňa tak, že § 119 Trestného poriadku sa dopĺňa odsekom 6, ktorý znie:

„(6) Za dôkaz získaný prostredníctvom poskytnutia nezákonného benefitu, ktorý sa nesmie v konaní použiť podľa odseku 5, sa považuje aj dôkaz získaný od osoby, ktorej bol poskytnutý

benefit a ktorá v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti.“

9. Podľa čl. II bodu 2 zákona č. 416/2025 Z. z. sa Trestný poriadok dopĺňa tak, že v § 168 ods. 1 Trestného poriadku sa na konci prvej vety pripájajú tieto slová:

„... alebo ak dôkazy boli získané od osoby, ktorej bol poskytnutý benefit, pričom súd uvedie aj hodnotenie jej dôveryhodnosti.“

10. Napadnuté ustanovenia nadobudli v zmysle čl. VII zákona č. 416/2025 Z. z. účinnosť dňom vyhlásenia v zbierke zákonov, t. j. 27. decembra 2025.

11. Námietky skupiny poslancov k napadnutým ustanoveniam možno rozdeliť do nasledujúcich oblastí:

II.1.2. K namietanej neústavnosti legislatívneho procesu:

12. Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) 21. novembra 2025 predložila národnej rade vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (parlamentná tlač č. 1115), ktorý v pôvodnom, t. j. vládou predloženom, znení menil a dopĺňal § 212 Trestného zákona (trestný čin krádeže) o tzv. „horalkový paragraf“, pričom vláda národnej rade navrhla prerokovať tento vládny návrh zákona v skrátenom legislatívnom konaní (parlamentná tlač č. 1114).

13. Národná rada uznesením z 9. decembra 2025 rozhodla, že predmetný vládny návrh zákona prerokuje v skrátenom legislatívnom konaní.

14. Národná rada uznesením z 10. decembra 2025 rozhodla, že predmetný vládny návrh zákona prerokuje v druhom čítaní, a pridelila ho na prerokovanie Ústavnoprávnemu výboru Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „ÚPV“).

15. Predmetný vládny návrh zákona prerokoval ÚPV na svojom zasadnutí 11. decembra 2025 v ranných hodinách (rokovanie od 8.00 h) a odporúčal ho národnej rade schváliť so zmenami a s doplneniami uvedenými v prílohe uznesenia ÚPV č. 411 z 11. decembra 2025. Súčasťou týchto doplnení boli o. i. aj pozmeňujúce návrhy, ktoré na rokovaní ÚPV počas jeho rokovania predložili poslanci R. Glück, Z. Plevíková a R. Eliáš, ktorými navrhli, aby sa vládny návrh predmetného zákona doplnil o napadnuté ustanovenia.

16. Národná rada v ten istý deň, t. j. 11. decembra 2025 (o 18.23 h), schválila v II. čítaní predmetný pozmeňujúci návrh ÚPV a následne v ten istý deň v III. čítaní (o 18.52 h) schválila predmetný vládny návrh zákona ako celok.

17. Prezident Slovenskej republiky následne tento zákon podpísal 23. decembra 2025.

18. Skupina poslancov argumentuje, že minimálne napadnuté ustanovenie čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. (novela Trestného poriadku), ktoré doň bolo vložené až pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom cez správu ÚPV, nebolo predmetom medzirezortného pripomienkového konania, nebolo súčasťou vládneho návrhu zákona (ten menil primárne Trestný zákon) a jeho schválenie vykazuje známky tzv. „prílepku“ a rozporu s § 94 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o rokovacom poriadku“ alebo „rokovací poriadok“). Na základe tohto ustanovenia pri prerokúvaní návrhu zákona nemožno podať návrh, ktorým sa mení alebo dopĺňa iný zákon, ktorý obsahovo nesúvisí s prerokúvaným návrhom zákona. Takto schválený text napadnutého ustanovenia čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. tiež naráža na procedurálne limity § 6 ods. 3 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý ustanovuje, že návrh zákona nemôže obsahovať novelizáciu iného zákona, ktorá obsahovo nesúvisí s návrhom zákona.

19. Skupina poslancov ďalej poukazuje na to, že ešte 10. decembra 2025 hlasovaním č. 135 o 17.14 h o procedurálnom návrhu poslanca M. Saloňa podanom v mene troch poslaneckých klubov vládna parlamentná väčšina odhlasovala, že v II. čítaní so začiatkom 11. decembra 2025 o 9.00 h sa bude postupovať podľa § 29a zákona o rokovacom poriadku a rozprava sa

skráti na 12 hodín. Vzhľadom na rokovanie o napadnutom zákone v skrátenom legislatívnom konaní, na rozpravu k tejto zásadnej zmene a doplneniu mali poslankyne a poslanci priestor v II. čítaní ani nie 10 hodín. Pritom v čase, keď boli na ÚPV schválené predmetné pozmeňujúce návrhy, ktoré sú predmetom návrhu skupiny poslancov na posúdenie súladu s ústavou, už vzhľadom na schválenú procedúru podľa § 29a zákona o rokovacom poriadku nebolo možné, aby sa do rozpravy zapojili ďalší poslanci a poslankyne, ktorí nemohli v čase nahlasovania poslancov a poslankýň za jednotlivé kluby 10. decembra 2025 vedieť, že na ÚPV bude schválená táto zásadná zmena. Možnosť doplniť ďalších poslancov a poslankyne s organizačným oddelením parlamentu overovala predsedníčka klubu Progresívne Slovensko Zuzana Mesterová, pričom jej bolo potvrdené, že takéto doplnenie už nie je možné. Diskusia o konečnej podobe návrhu zákona tak bola prakticky úplne znemožnená pre mnohých poslancov a poslankyne.

20. Skupina poslancov uvádza, že druhé čítanie skončilo hlasovaním o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch ÚPV 11. decembra 2025 o 18.23 h. Tretie čítanie po incidente v pléne národnej rady skončilo po necelých 20 minútach, keďže na návrh predsedu národnej rady parlamentná koaličná väčšina odhlasovala ukončenie rozpravy podľa § 35 ods. 7 zákona o rokovacom poriadku. Hlasovaním v III. čítaní bol napadnutý zákon schválený 11. decembra 2025 o 18.52 h.

21. Skupina poslancov sa stotožňuje s názorom ústavného súdu, že jadro legislatívneho procesu je v slobodnej diskusii zástupcov ľudu (sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024, bod 321). Obmedzenie rozpravy k dôležitej zmene v trestnoprávnych kódexoch na pár hodín predstavuje podľa skupiny poslancov zneužitie práva parlamentnej väčšiny na úkor demokratickej diskusie a práv parlamentnej opozície. Postupnými a na seba nadväzujúcimi krokmi parlamentnej koaličnej väčšiny došlo podľa presvedčenia skupiny poslancov pri schvaľovaní napadnutého zákona najmä v časti pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov ÚPV k neústavnému obmedzeniu diskusie a materiálnemu obmedzeniu výkonu mandátu poslancov a poslankýň parlamentnej menšiny. Parlamentná väčšina podľa úsudku skupiny poslancov nemala záujem o štandardnú a demokratickú diskusiu o navrhovanom prameni práva.

22. Podľa názoru skupiny poslancov § 35 ods. 7 zákona o rokovacom poriadku nie je možné aplikovať v akomkoľvek čase v rámci ktorejkoľvek rozpravy, keďže toto ustanovenie slúži ako *ultima ratio* prostriedok v prípadoch, keď niekoľkotýždňovou až mesačnou obštrukciou poslanca/poslankyne alebo poslancov či poslankýň národnej rady je znemožnený riadny chod ústavného orgánu, teda zákonodarného zboru, v tom smere, že by „viedla k paralýze legislatívnej činnosti alebo by zásadným spôsobom narušila fungovanie parlamentu“ (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl-ÚS 30/23, bod 127). Inak povedané, záujem na prijímaní konkrétnych zákonných opatrení musí prevážiť nad právom poslancov a poslankýň využívať priestor pléna národnej rady na slobodný výkon mandátu v medziach zákona, hoc i parlamentnou obštrukciou *[„obstrukce jsou sice právem parlamentní opozice... obstrukce lze označit za specifickou formu komunikace v rámci svobodné soutěže politických sil (zejména směrem k veřejnosti)... Obstrukce jsou proto (přinejmenším do jisté míry) legálním prostředkem v politické soutěži“* (ibid., body 126 a 127)]. V prípade schvaľovania predmetného zákona sa však parlamentná opozícia k potenciálnej obštrukcii v II. a III. čítaní ani len nedostala, keďže vládna väčšina v II. čítaní skrátila a následne v III. čítaní po necelých 20 minútach bez vystúpenia čo i len jedného poslanca alebo poslankyne v rozprave ukončila predčasne diskusiu o predmetnom zákone.

23. Podľa názoru skupiny poslancov tak možno v súčte opísaných krokov parlamentnej väčšiny (prílepok + skrátenie rozpravy + predčasné mocenské ukončenie rozpravy) hovoriť o tzv. „valcovaní opozície“ a porušení ústavných princípov legislatívneho procesu a práv parlamentnej opozície tak, ako to v nálezoch sp. zn. PL. ÚS 13/2022 a sp. zn. PL. ÚS 18/2022 definoval ústavný súd. Predmetný zákon preto podľa názoru skupiny poslancov nie je minimálne v časti čl. I bodov 4 a 5 a čl. II v súlade s čl. 1 ods. 1 a čl. 31 ústavy.

24. Nadväzujúc na uvedené, skupina poslancov zdôrazňuje, že takýto postup parlamentnej väčšiny využívajúci pokútne pripravené, predložené a schválené „prílepky“ a/alebo skrátenie rozpravy podľa § 29a zákona o rokovacom poriadku na niekoľko hodín v tom istom legislatívnom procese a schválenie nočného rokovania o návrhoch zákonov, alebo ukončenie rozpravy podľa § 35 ods. 7 zákona o rokovacom poriadku sa neudial na ťarchu práv parlamentnej opozície prvýkrát práve pri schvaľovaní napadnutého zákona. Vládna väčšina si

tento podľa právneho názoru skupiny poslancov nezákonný a neústavný postup vyskúšala v praxi (i) v januári a vo februári 2024 pri rokovaní o veľkej novele trestných kódexov; (ii) v júni 2024 pri schvaľovaní zákona č. 166/2024 Z. z. o niektorých opatreniach na zlepšenie bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike (lex atentát); (iii) v septembri 2024 pri rokovaní a schvaľovaní tzv. konsolidačného balíčka (zákon č. 278/2024 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s ďalším zlepšovaním stavu verejných financií, a zákon č. 279/2024 Z. z. o dani z finančných transakcií a o zmene a doplnení niektorých zákonov); (iv) v apríli 2025 pri rokovaní a schvaľovaní zákona č. 109/2025 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony; (v) v septembri 2025 pri rokovaní a schvaľovaní zákona č. 261/2025 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s konsolidáciou verejných financií (druhý konsolidačný balík); (vi) v októbri 2025 pri schvaľovaní „balíka školských zákonov“ a (vii) v decembri pri schvaľovaní nového zákona o Úrade na ochranu oznamovateľov, ktorý bol schválený 12. decembra 2025.

25. Skupina poslancov v tejto súvislosti argumentuje, že ak aj ústavný súd tento postup parlamentnej väčšiny svojím nálezom sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 3. júla 2024 k súladu novely trestných kódexov (zákona č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) odobril ako súladný s ústavou, avšak ako vysoko problematický a výnimočný, tak postupom parlamentnej väčšiny pri prijímaní predmetného zákona a ukončením rozpravy v III. čítaní sa stala z tohto prístupu parlamentnej väčšiny k právam parlamentnej opozície a slobodnej diskusii v parlamente norma a parlamentná väčšina je odhodlaná ju použiť (resp. v minulosti už použila) bez ohľadu na vecnosť diskusie a zapájanie alebo obštruovanie opozície. Ide o štandardizovanie nebezpečného javu pre demokraciu a slobodnú diskusiu v parlamente. Podľa skupiny poslancov ide o zintenzívnenie dusenia slobodnej parlamentnej diskusie zo strany parlamentnej väčšiny, pričom už nemožno hovoriť ani o ojedinelom excese parlamentnej väčšiny, ale podľa skupiny poslancov ide o úmyselný, vedomý, premyslený a opakujúci sa postup parlamentnej väčšiny a spôsob vládnutia na úkor práv opozície a slobodnej politickej súťaže. Skupina poslancov považuje za preukázané, že nástrojom parlamentného vládnutia parlamentnej väčšiny sa stalo „valcovanie opozície“ (PL. ÚS 18/2022). V tomto smere už nie je podľa mienky skupiny poslancov možné relativizovať tento prístup parlamentnej väčšiny názorom, že poslanci a poslankyne opozície mali možnosť sa zapojiť do rozpravy a diskusie o napadnutých predpisoch v II. a III. čítaní.

II.1.3. K namietanému nesúladu čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. (novela Trestného poriadku):

26. Vo vzťahu k samotnému obsahu napadnutého ustanovenia čl. II zákona č. 416/2025 Z. z., ktorým bol novelizovaný Trestný poriadok, skupina poslancov namieta, že zásadným spôsobom zasiahol do koncepcie inštitútu spolupracujúcej osoby a do ústavne garantovanej kompetencie súdu hodnotiť dôkazy v konkrétnom trestnom konaní. Skupina poslancov tvrdí, že hoci zákonodarca deklaruje zámer zvýšiť dôveryhodnosť dokazovania a zabrániť zneužívaniu výhod poskytovaných spolupracujúcim osobám, zvolený normatívny prostriedok ide nad rámec ústavne prípustnej regulácie a narúša samotné základy spravodlivého trestného procesu v materiálnom právnom štáte.

27. Podľa skupiny poslancov napadnutá právna úprava novelizujúca Trestný poriadok predstavuje neprimeraný zásah do nezávislosti súdnej moci, do práva na spravodlivý proces, do schopnosti štátu efektívne stíhať závažnú kriminalitu a do práva na obhajobu v zmysle čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 3 a 4 a čl. 141 ods. 1 ústavy. Zákonodarca prekročil hranicu medzi legitímnou procesnou reguláciou a neprípustným normatívnym nahradením súdneho hodnotenia dôkazov, čím narušil samotnú rovnováhu medzi zákonodarnou a súdnou mocou v trestnom konaní.

A. K namietanému nesúladu čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. s čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy:

28. Podľa názoru skupiny poslancov je z hľadiska ústavného princípu nezávislosti súdnej moci problematické, že napadnuté ustanovenie čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. (§ 119 ods. 6 Trestného poriadku) zavádza zákonnú fikciu, podľa ktorej sa dôkaz získaný od spolupracujúcej

osoby považuje za dôkaz získaný prostredníctvom nezákonného benefitu, ak táto osoba v „akomkoľvek trestnom konaní“ nevypovedala pravdivo alebo neuviedla všetky podstatné skutočnosti. Takto formulované ustanovenie fakticky predurčuje procesnú nepoužiteľnosť dôkazu bez ohľadu na okolnosti konkrétneho prípadu a bez ohľadu na to, či výpoveď spolupracujúcej osoby v aktuálnom konaní je alebo nie je pravdivá, konzistentná a podporená ďalšími dôkazmi. Zákonodarca týmto spôsobom preberá hodnotiacu funkciu, ktorá v trestnom konaní prináleží výlučne nezávislému a nestrannému súdu. Ústavný súd pritom v ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá je na zákonnej úrovni vyjadrená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, je zároveň imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súd je povinný hodnotiť každý dôkaz jednotlivo aj v ich vzájomnej súvislosti a posudzovať jeho vierohodnosť, relevanciu a dôkaznú silu v kontexte celého dokazovania. Význam jednotlivých dôkazov bude prezentovaný až pri konečnom hodnotení celkového dôkazného materiálu, pri ktorom však súd nesmie postupovať svojvoľne (II. ÚS 329/2021, bod 54). Voľné hodnotenie dôkazov zabezpečuje, že vykonané dôkazy budú súdom analyzované a interpretované s maximálnou mierou objektivity a spravodlivosti, avšak podľa vlastných logických úvah súdu. Skupina poslancov poukazuje na to, že ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 160/2024 vo vzťahu k princípu voľného hodnotenia dôkazov o. i. dospel k záveru, že bez voľného hodnotenia dôkazov by boli aj hodnoty nezávislosti a nestrannosti súdnej moci iluzórne.

29. Skupina poslancov zdôrazňuje, že hodnotenie dôkazov je činnosťou, v ktorej je súd nezastupiteľný, pričom práve voľné hodnotenie dôkazov je tým princípom, ktorý dáva súdnej moci demokratického a právneho štátu kvality nezávislosti a nestrannosti, čím ju odlišuje od súdnej moci nedemokratických a autoritárskych režimov. Skupina poslancov podporne poukazuje na to, že aj Ústavný súd Českej republiky označuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov za prejav dôvery v súdnu moc (III. ÚS 808/22, bod 67). Podľa skupiny poslancov napadnuté ustanovenie čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. odníma súdom v trestnom konaní ich nezávislosť a nestrannosť pri kľúčovej činnosti v rámci ich rozhodovania. Bez rešpektovania zásady voľného hodnotenia dôkazov niet nezávislej a nestrannej súdnej moci a bez nezávislej a nestrannej súdnej moci niet demokratického právneho štátu. Princíp nezávislosti súdnictva, ktorého ústredným princípom je princíp voľného hodnotenia dôkazov, je esenciálnym princípom právneho štátu. Ak existuje materiálne jadro ústavy, stoja tieto princípy v jeho úplnom strede. Ak zákonodarca *ex ante* vylučuje určitý typ dôkazu na základe abstraktne formulovanej diskvalifikujúcej okolnosti, zbavuje súd možnosti vykonať individuálne hodnotenie dôkazov a narúša princíp nezávislosti súdnej moci. Napadnuté ustanovenie čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. prikazuje neprihliadať na dôkazy, ktoré boli inak získané zákonným spôsobom a ktorých pravdivosť je verifikovaná inými dôkazmi. Súdy sa tým dostanú do situácie, že hoci by v trestnom konaní aj bola zákonne získanými dôkazmi, ktorých pravdivosť je verifikovaná inými zákonne získanými dôkazmi, preukázaná vina obžalovaného, budú aj zjavne a preukázane vinnú osobu musieť oslobodiť z dôvodu, že na podstatné dôkazy im zákonodarca zakazuje prihliadať. A naopak, čo je ešte absurdnejšie, v zmysle tohto ustanovenia súdy nebudú môcť prihliadať ani na vyviňujúce dôkazy. Ústavný súd v rozhodnutiach týkajúcich sa trestnej politiky a dokazovania opakovane konštatoval, že zákonodarca nemôže normatívne nahrádzať rozhodovaciu činnosť súdu, najmä nie v otázkach hodnotenia dôkazov a posudzovania viny.

30. Podľa názoru skupiny poslancov je navyše z hľadiska trestnoprocesnej teórie neudržateľná predstava, že osoba, ktorá v minulosti v inom trestnom konaní vypovedala nepravdivo alebo neúplne, je automaticky nespôsobilá podať pravdivú a relevantnú výpoveď v neskoršom konaní. Práve pri spolupracujúcich osobách, ktoré sa často nachádzajú v existenčnom ohrození, pod tlakom organizovanej kriminality alebo v dynamickej procesnej situácii, nie je výnimočné, že ich výpovede sa vyvíjajú, spresňujú alebo korigujú. Trestné právo s týmto fenoménom dlhodobo pracuje a odpoveďou naň nikdy nebola automatická diskvalifikácia dôkazu, ale zvýšené nároky na jeho preverenie a verifikáciu prostredníctvom iných dôkazných prostriedkov, čo súdy robia v každom konaní, v ktorom sa vykonáva tento typ dôkazu. Práve túto úlohu má (a v demokratickom a právnom štáte musí) plniť jedine a výlučne súd, nie zákonodarca prostredníctvom paušálnej procesnej sankcie.

31. Skupina poslancov poukazuje na to, že podľa názoru ústavného súdu sa nezávislosť súdnej moci definuje ako oddelenie od iných štátnych orgánov, čo znamená, že výkonná moc a ani legislatívna moc nesmú do rozhodovacích procesov súdov zasahovať (PL. ÚS 52/99), čo musí

platiť aj pri tvorbe trestnej politiky štátu a konštruovaní pravidiel trestného procesu. Napadnutým ustanovením zákonodarca súdom túto úlohu odníma, čím ich zbavuje podstatnej časti ich nezávislosti a nestrannosti a namiesto nich hodnotí dôkazy paušálne sám. Tým sa toto napadnuté ustanovenie dostáva aj do rozporu s čl. 141 ods. 1 ústavy, podľa ktorého súdnictvo v Slovenskej republike vykonávajú (výlučne) nezávislé a nestranné súdy, pričom následkom aplikácie tohto ustanovenia v trestnom konaní by sa situácia zmenila tak, že trestné súdnictvo budú vykonávať súdy, ktoré už nebudú úplne nezávislé a nestranné, pretože práve tú činnosť, v ktorej sú nezávislé a nestranné súdy nezastupiteľné (hodnotenie dôkazov), bude vykonávať vo významnej miere namiesto súdov zákonodarca.

B. K namietanému nesúladu čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. s pozitívnym záväzkom stíhať trestnú činnosť podľa čl. 1 ods. 1 ústavy:

32. Podľa skupiny poslancov je zásadným problémom napadnutej úpravy aj jej potenciál mariť vyšetrovanie a trestné stíhanie závažnej, organizovanej a korupčnej kriminality. Trestné právo plní viaceré spoločenské funkcie, najmä ochrannú a regulačnú, pričom schopnosť naplnenia týchto funkcií je determinovaná účinnosťou procesných nástrojov na ich presadenie, pričom ústavnoprávne garantovaná fungujúca trestná zákonnosť je súčasťou materiálneho právneho štátu (PL. ÚS 29/2005, s. 118). Skúsenosti vnútroštátnej aj medzinárodnej trestnoprávnej praxe pritom jednoznačne ukazujú, že rozloženie sofistikovaných zločineckých štruktúr je vo veľkej miere (a vo väčšine prípadov úplne) závislé od spolupracujúcich osôb, ktoré majú vnútorné informácie o fungovaní skupiny, hierarchii, finančných tokoch a rozhodovacích mechanizmoch (ku ktorým iné, spoločensky a morálne bezúhonné osoby prístup logicky nemajú). Ak zákonodarca vytvára právnu úpravu, ktorá retrospektívne diskvalifikuje takúto osobu na základe jej správania v inom konaní, vysiela tým signál, že spolupráca s orgánmi činnými v trestnom konaní je právne neistá a potenciálne márna. Takýto „odstrašujúci účinok“ (chilling effect) je z hľadiska efektívnosti trestného stíhania mimoriadne nebezpečný a v konečnom dôsledku ohrozuje schopnosť štátu plniť jeho pozitívny záväzok účinne stíhať závažnú, najmä organizovanú kriminalitu každého druhu vrátane násilnej a vysoko nebezpečnej.

33. V tejto súvislosti skupina poslancov poukazuje na to, že aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) opakovane potvrdzuje, že použitie výpovedí spolupracujúcich osôb alebo kajúcnikov samo osebe nie je v rozpore s právom na spravodlivý proces, pokiaľ sú tieto výpovede podrobené prísnemu súdnemu hodnoteniu a sú podporené ďalšími dôkazmi. ESĽP v rozhodnutiach ako Doorson v. Netherlands (z 26. 3. 1996, sťažnosť č. 20524/92) či Al-Khawaja and Tahery v. United Kingdom (z 15. 12. 2011, sťažnosť č. 26766/05 a č. 22228/06) zdôraznil, že kľúčovou úlohou súdu je posúdiť spoľahlivosť a dôveryhodnosť takýchto výpovedí v konkrétnom prípade, nie ich apriórne vylúčiť na základe zákonnej fikcie. Skupina poslancov osobitne poukazuje na to, že napriek viacerým rozhodnutiam ESĽP proti Slovenskej republike ani v jednom z prípadov ESĽP nespochybnil trestnoprávny inštitút spolupracujúcej osoby a jeho využívanie v trestnom konaní (porov. Mucha v. Slovensko, č. 63703/19, rozhodnutie z 25. 11. 2021; Vasaráb a Paulus v. Slovensko, č. 28081/19 a 29664/19, rozhodnutie z 15. 12. 2022, Erik Adamčo v. Slovensko, č. 19990/20, rozhodnutie z 1. 6. 2023, Adamčo v. Slovensko, č. 45084/14, rozsudok z 12. 11. 2019).

34. Vychádzajúc z uvedeného, skupina poslancov zdôrazňuje, že inštitút spolupracujúcej osoby je založený na procesnom riziku, ktoré má byť vyvažované dôsledným dokazovaním, nie jeho normatívnym potlačením. Inak povedané, riešením na elimináciu alebo minimalizáciu rizík vyplývajúcich z používania dôkazov produkovaných spolupracujúcimi osobami musí v právnom štáte byť viac a detailnejšieho dokazovania, nie menej dokazovania (prípadne žiadne dokazovanie).

35. Za osobitne problematické skupina poslancov považuje aj použitie formulácie „v akomkoľvek trestnom konaní“, ktorá otvára priestor na extrémne široký a retrospektívny zásah do dokazovania. Takáto formulácia nerešpektuje zásadu proporcionality a právnej istoty, keďže umožňuje diskvalifikovať dôkaz na základe procesného správania spolupracujúcej osoby v úplne odlišnom skutkovom, časovom a procesnom kontexte, ako aj v úplne inom procesnom postavení, s ktorým sa spájajú odlišné zákonné požiadavky na kvalitu a pravdivosť výpovede (svedok vs. obvinený, povinnosť hovoriť pravdu a nič úmyselne nezamlčať vs. právo na svoju obhajobu aj klamať, prípadne úplne odoprieť vypovedať). Skupina poslancov poukazuje na to, že ústavný súd v judikatúre týkajúcej sa zásady právnej istoty opakovane uvádza, že právna

norma musí byť formulovaná tak, aby jej adresáti mohli predvídať jej následky. V danom prípade však ani orgány činné v trestnom konaní, ani súd nemajú reálnu možnosť predvídať, či a kedy sa určitý dôkaz stane procesne nepoužiteľným.

C. K namietanému nesúladu čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. s právom na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy:

36. Napadnutá novelizácia Trestného poriadku podľa skupiny poslancov naráža aj na ústavné právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy. Ústavné právo na obhajobu zahŕňa nielen právo mať obhajcu a právo vyjadrovať sa k dôkazom, ale aj právo zvoliť si stratégiu obhajoby vrátane práva nevypovedať alebo vypovedať spôsobom, ktorý sleduje vlastnú procesnú ochranu obvineného. V tomto zmysle je právo na obhajobu úzko obsahovo prepojené so zásadou prezumpcie neviny (čl. 50 ods. 2 ústavy, § 2 ods. 4 Trestného poriadku). Súčasťou tohto práva je aj zásada *nemo tenetur se ipsum accusare,* ktorá chráni obvineného pred tým, aby bol nútený aktívne prispievať k vlastnému usvedčeniu, čo taktiež napĺňa podstatu prezumpcie neviny (PL. ÚS 17/2023, bod 52). Z ustálenej judikatúry ústavného súdu pritom vyplýva, že právo na obhajobu nemožno redukovať na formálne procesné oprávnenia, ale ide o materiálne právo, ktorého podstatou je možnosť obvineného slobodne a bez represívnych následkov uplatniť obhajovaciu stratégiu podľa vlastného uváženia. Výkon ústavného práva nemôže byť spätne sankcionovaný ani nepriamo prostredníctvom procesných následkov, ktoré by odrádzali jeho adresátov od jeho uplatnenia. Ak by zákonodarca pripustil, aby výkon práva na obhajobu v jednej procesnej situácii viedol k negatívnym následkom v inom konaní, právo na obhajobu by sa stalo iluzórnym.

37. Podľa názoru skupiny poslancov práve k takémuto protiústavnému efektu však napadnutá novelizácia Trestného poriadku smeruje, keďže viaže procesnú nepoužiteľnosť dôkazu na skutočnosť, že osoba „v akomkoľvek trestnom konaní“ nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla všetky podstatné skutočnosti. Takto formulovaná norma nerozlišuje medzi situáciou, keď osoba vedome klame ako svedok, a situáciou, keď obvinený využije svoje ústavné právo nevypovedať, prípadne zvoliť obhajovaciu stratégiu založenú na selektívnej výpovedi alebo popieraní skutku. Výsledkom je, že výkon ústavného práva na obhajobu je spätne penalizovaný tým, že neskoršia spolupráca tej istej osoby s orgánmi činnými v trestnom konaní je diskvalifikovaná ako dôkazný zdroj, a to aj vo veciach žiadnym spôsobom nesúvisiacich s vecou, v ktorej daná osoba vypovedala nepravdivo alebo neúplne. Okrem toho napadnutá právna úprava vôbec nerozlišuje ani to, či k neuvedeniu určitých skutočností v predchádzajúcej výpovedi došlo úmyselne alebo neúmyselne či dokonca v dôsledku oslabenia pamäťovej stopy. Navyše napadnutá novelizácia Trestného poriadku za okolností v nej uvedených vylučuje z dôkaznej použiteľnosti dokonca aj výpoveď obvineného prezentovanú na jeho vlastnú obhajobu, čo je úplne nezlučiteľné s právom na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy.

38. Skupina poslancov zároveň z ústavnoprávneho hľadiska považuje za obzvlášť závažné, že napadnutá novelizácia Trestného poriadku pracuje s retrospektívnym účinkom. Totiž osoba, ktorá v čase pôvodného konania uplatnila svoje ústavné právo na obhajobu a nemohla predvídať, že sa v budúcnosti stane spolupracujúcou osobou, je spätne (a navždy) postihnutá za to, že toto právo využila. Takýto spätný dopad je nezlučiteľný so zásadou právnej istoty a s požiadavkou predvídateľnosti práva, ktoré ústavný súd považuje za integrálnu súčasť princípu právneho štátu. Ústavné práva majú byť vykonateľné bez kalkulácie budúcich sankcií, inak sa menia na podmienené privilégium.

39. Podľa skupiny poslancov napadnutá novelizácia Trestného poriadku zároveň vytvára neakceptovateľný paradox v trestnom konaní. Na jednej strane právny poriadok garantuje, že obvinený má právo mlčať, klamať a zvoliť si akúkoľvek obhajovaciu stratégiu bez hrozby sankcie. Na druhej strane však rovnaký právny poriadok stanovuje, že ak sa tá istá osoba neskôr rozhodne spolupracovať so štátom a prispieť k objasneniu závažnej kriminality, jej výpoveď bude procesne znehodnotená práve preto, lebo v minulosti svoje ústavné právo využila. Takýto rozpor nie je možné preklenúť výkladom, ale predstavuje systémovú chybu zákonnej úpravy. Z pohľadu materiálneho právneho štátu je preto neudržateľné, aby zákonodarca zaviedol mechanizmus, ktorý fakticky podmieňuje plnohodnotné využitie inštitútu spolupracujúcej osoby tým, že sa jednotlivec v minulosti vzdal svojho práva na obhajobu. Ústavné práva však nie sú predmetom výmeny ani procesného obchodu, nemožno požadovať, aby sa obvinený vzdal svojich práv dnes, aby si zachoval procesné možnosti zajtra.

40. Vychádzajúc z uvedeného, skupina poslancov sumarizuje, že napadnutý čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. je v rozpore s čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy, keďže vytvára neprípustnú sankciu za výkon práva na obhajobu, narúša zásadu *nemo tenetur se ipsum accusare* a odrádza obvinených od slobodného a efektívneho uplatňovania ich ústavných práv. Takáto právna úprava neoslabuje len postavenie spolupracujúcich osôb, ale podkopáva samotné základy spravodlivého trestného procesu v demokratickom právnom štáte.

D. K namietanému nesúladu čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. so závermi ústavného súdu v náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 („asperačná zásada“):

41. Skupina poslancov poukazuje na to, že ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 („asperačná zásada“) výslovne konštatoval, že hoci zákonodarca má široký priestor pri formovaní trestnej politiky štátu, tento priestor nie je neobmedzený a končí tam, kde zákonná úprava odníma súdu možnosť individuálne posúdiť konkrétny prípad a rozhodnúť na základe všetkých relevantných okolností. Podstatou protiústavnosti asperačnej zásady nebolo to, že zákonodarca sprísnil trestnú represiu ako takú, ale to, že ustanovil automatizmus, ktorý nútil súdy uplatniť sprísnený následok bez ohľadu na to, či je v konkrétnom prípade nevyhnutný, primeraný a spravodlivý. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôraznil, že požiadavka proporcionality a individualizácie nie je technickou procesnou zásadou, ale esenciálnou súčasťou materiálneho právneho štátu.

42. Tento základný ústavný záver je podľa názoru skupiny poslancov plne prenositeľný aj na napadnutú novelu Trestného poriadku, keďže rovnako ako v prípade asperačnej zásady aj tu zákonodarca zavádza paušálnu, abstraktnú a automatickú diskvalifikáciu, tentoraz nie v oblasti ukladania trestu, ale v oblasti hodnotenia dôkazov a procesnej použiteľnosti výpovede spolupracujúcej osoby. Ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku je postavené na normatívnom predpoklade, že osoba, ktorá niekedy v inom trestnom konaní nevypovedala pravdivo alebo úplne, je ako zdroj dôkazu apriórne nedôveryhodná aj v inom, neskoršom a vecne nesúvisiacom konaní. Takýto predpoklad má rovnakú povahu ako predpoklad kritizovaný v náleze ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 – ide o zákonodarcom konštruovanú fikciu, ktorá nahrádza (a vylučuje) individuálne posúdenie súdom.

43. Skupina poslancov taktiež poukazuje na to, že ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 opakovane zdôraznil, že nezávislosť súdu nie je samoúčelná, ale je nevyhnutným predpokladom ochrany základných práv jednotlivca. Táto nezávislosť sa neprejavuje len v rozhodovaní o vine a treste v úzkom zmysle, ale aj v rozhodovaní o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, ako budú hodnotené a akú dôkaznú silu im súd prizná. Ak zákonodarca prostredníctvom procesnej normy vylúči dôkaz bez ohľadu na jeho obsah, kontext a prepojenie s ostatnými dôkazmi, zasahuje tým do jadra rozhodovacej činnosti súdu rovnako intenzívne, ako keby mu prikazoval uložiť konkrétny druh alebo výmeru trestu. Z pohľadu materiálneho právneho štátu je pritom obzvlášť problematické, že napadnutá úprava nerozlišuje medzi nepravdivou výpoveďou motivovanou napríklad snahou uniknúť represii v skoršom štádiu trestného stíhania a neskoršou pravdivou spoluprácou, ktorá môže viesť k objasneniu rozsiahlej organizovanej kriminality.

44. Skupina poslancov uvádza, že ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 výslovne odmietol legislatívne riešenia, ktoré dopadajú aj na prípady, v ktorých racionálna väzba medzi sledovaným cieľom a zvoleným normatívnym prostriedkom absentuje. Presne takáto situácia nastáva aj v prípade napadnutej novelizácie Trestného poriadku – cieľom má byť zvýšenie dôveryhodnosti dokazovania, avšak zvolený prostriedok súčasne podkopáva samotnú schopnosť štátu odhaľovať a dokazovať najzávažnejšie formy kriminality, pri ktorých sú výpovede spolupracujúcich osôb často nenahraditeľné.

45. Skupina poslancov za rovnako významný považuje aj ďalší ústavný moment z nálezu sp. zn. PL. ÚS 106/2011, a to zákaz prenášania zodpovednosti za neprimerané zákonné nastavenie na súd prostredníctvom korekčných výnimiek. Ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 jasne konštatoval, že existencia mimoriadnych korekčných mechanizmov nemôže legitimizovať systémovo chybnú právnu úpravu. Analogicky nemožno akceptovať argument, že súd môže dôveryhodnosť spolupracujúcej osoby „aspoň hodnotiť“ podľa § 168 ods. 1 Trestného poriadku, ak jej výpoveď bola zákonom už predtým diskvalifikovaná ako dôkaz získaný prostredníctvom nezákonného benefitu. Takýto postup robí zo súdu iba formálneho hodnotiteľa dôkazu, ktorý však už nemá reálnu možnosť ovplyvniť jeho procesný osud.

46. Podľa názoru skupiny poslancov sa rovnako ako pri asperačnej zásade aj pri napadnutej novelizácii Trestného poriadku prejavuje svojvoľný normatívny predpoklad zákonodarcu o typovej nebezpečnosti určitej kategórie osôb. V náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 pritom ústavný súd odmietol predstavu, že každý páchateľ viacčinného súbehu je automaticky natoľko nebezpečný, že si vyžaduje sprísnený trest. V napadnutej právnej úprave novelizujúcej Trestný poriadok zase zákonodarca analogicky predpokladá, že každá spolupracujúca osoba s „problematickou“ výpovednou minulosťou je automaticky nedôveryhodná ako dôkazný zdroj. Takýto paušalizujúci prístup je v priamom rozpore s individualizačnou logikou trestného procesu a s ústavnou požiadavkou, aby každý zásah do základných práv vrátane práva na spravodlivý proces bol založený na konkrétnych, individuálne posudzovaných okolnostiach.

47. Vychádzajúc z uvedeného, skupina poslancov sumarizuje, že aplikácia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 na napadnutú novelu Trestného poriadku nie je len možná, ale metodologicky správna. Rovnako ako v prípade asperačnej zásady ide v prípade napadnutého zákona v časti novelizácie Trestného poriadku o legislatívny zásah, ktorý prekračuje hranicu medzi legitímnou trestnou politikou a protiústavným normatívnym automatizmom, oslabuje nezávislosť súdnej moci a ohrozuje schopnosť trestného práva plniť jeho základnú funkciu v demokratickom právnom štáte.

II.2. Návrh generálneho prokurátora:

48. Ústavnému súdu bol 14. januára 2025 doručený návrh generálneho prokurátora na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 2 a čl. 3 dohovoru. Napadnuté ustanovenie bolo do Trestného poriadku doplnené novelou vykonanou čl. II bodom 1 zákona č. 416/2025 Z. z.

49. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 3/2026-78 z 11. februára 2026 prijal na ďalšie konanie návrh generálneho prokurátora v celom rozsahu. Zároveň tým istým uznesením konanie o tomto návrhu generálneho prokurátora spojil na spoločné konanie s konaním o návrhu skupiny poslancov, ktoré je na ústavnom súde vedené pod sp. zn. PL. ÚS 2/2026.

50. Podľa generálneho prokurátora podstata namietaného nesúladu napadnutého ustanovenia s označenými referenčnými normami spočíva v jeho podstatných vecných nedostatkoch, ktoré nedovoľujú prijatú právnu normu aplikovať ústavno-konformným spôsobom. Napadnuté ustanovenie je podľa navrhovateľa v rozpore (i) s princípom právnej istoty a predvídateľnosti práva, (ii) s právom na spravodlivý proces a (iii) s pozitívnym záväzkom štátu objasňovať trestnú činnosť.

51. Vo vzťahu k samotnému obsahu napadnutého ustanovenia generálny prokurátor s poukazom na všeobecné premisy vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu a ESĽP v podstatnom namieta, že:

52. Trpí nedostatkami a nejednoznačnosťou, pokiaľ ide o jeho formuláciu, čo má za následok, že sa ním významne zaťažuje rozhodovacia činnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu.

53. Identifikácia právnej normy obsiahnutej v § 119 ods. 6 Trestného poriadku je výrazne ohrozená, čo porušuje zásadu rovnosti pred zákonom, ako aj zásadu predvídateľnosti rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní a súdov, teda princíp právnej istoty.

54. Triešti voľné hodnotenie toho istého dôkazu medzi viaceré orgány činné v trestnom konaní a súd v neskončených trestných veciach alebo pripúšťa opakované hodnotenie toho istého dôkazu vykonaného v už skončenej trestnej veci.

55. Výsluch je len jedným z dôkazov, ktoré orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia. Trestné konanie má stupňovitú výstavbu a vrcholí konaním pred súdom. V konečnej fáze je to súd, ktorý má právo a povinnosť vyhodnotiť všetky vykonané dôkazy, na základe čoho si robí úsudok v otázke viny. Podľa novej právnej úpravy by sa však rozhodnutie súdu v inej veci stalo záväzným podkladom na rozhodnutie súdu príslušného rozhodnúť o vine, a to ani nie svojím výrokom, ale odôvodnením v otázke pravdivosti/nepravdivosti a hodnote dôkazu alebo v otázke, či došlo/nedošlo k zamlčaniu podstatných skutočností.

56. V aplikačnej praxi hrozí reálne vznik prieťahov v trestnom konaní, pretože ak by mal byť vyhlásený za nezákonný dôkaz výsluch spolupracujúcej osoby, u ktorej sa predpokladá

výsluch vo viacerých vylúčených a samostatných konaniach, mohlo by to zakladať povinnosť súdov prerušiť trestné konania a vyčkávať do právoplatného rozhodnutia niektorého z konaní.

57. Generálny prokurátor uzatvára, že § 119 ods. 6 Trestného poriadku zasahuje do hodnotenia použiteľnosti a dôkaznej sily výpovedí spolupracujúcich obvinených. Robí tak normatívnym spôsobom, teda bez viazania na individuálne posúdenie konkrétneho prípadu, pričom nezakotvuje výslovné procesné povinnosti súdu, ktoré by reflektovali judikatúru ESĽP.

58. Zmienená judikatúra podľa generálneho prokurátora poukazuje na problém nie v samotnej existencii inštitútu spolupracujúceho obvineného, ale v tom, že vnútroštátne súdy neposkytli individuálne, presvedčivé a konkrétne odôvodnenie dôveryhodnosti výpovedí týchto osôb, najmä vzhľadom na výhody, ktoré im boli poskytnuté. Rozsudky ESĽP proti Slovenskej republike sú v tomto smere mimoriadne dôležité, pretože nekonštatujú, že využívanie spolupracujúcich obvinených je v rozpore s dohovorom, ale že ich použitie bez primeraných záruk porušuje čl. 6 dohovoru. Tým ESĽP implicitne potvrdzuje, že inštitút spolupracujúcich obvinených je legitímnym nástrojom napĺňania pozitívnych záväzkov štátu v boji s trestnou činnosťou, pokiaľ je ústavne regulovaný.

59. Podľa názoru generálneho prokurátora napadnuté ustanovenie nerieši jadro problému identifikovaného ESĽP, nezavádza povinnosť individuálne hodnotiť motiváciu, výhody a mieru rizika účelovosti výpovede spolupracujúceho obvineného, ale reaguje paušálnym normatívnym zásahom, ktorý nie je viazaný na kvalitu súdneho odôvodnenia.

60. Zavádza pravidlo prípustnosti dôkazu bez nadväznosti na individuálny skutkový stav, čím oslabuje ústavnú povinnosť súdu vykonať plnohodnotný test spravodlivosti konania ako celku. Tým, že zákon neukladá súdu výslovnú povinnosť analyzovať výhody a motiváciu spolupracujúceho obvineného, umožňuje súdom podľa generálneho prokurátora obmedziť sa na formálne konštatovanie prípustnosti dôkazu, čím dochádza k rozpadu ústavného štandardu presvedčivého odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Napadnuté ustanovenie vytvára stav, v ktorom rovnaký typ dôkazu môže byť v rôznych veciach posudzovaný diametrálne odlišne, bez jasných zákonných kritérií a presvedčivého odôvodnenia.

61. Normatívne oslabuje použiteľnosť výpovedí spolupracujúcich obvinených bez toho, aby vytvorilo alternatívne mechanizmy na efektívne vyšetrovanie. Štát sa takto sám zbavuje jedného z mála účinných nástrojov vyšetrovania latentnej, organizovanej a násilnej trestnej činnosti. Takýto postup je problematický najmä z hľadiska čl. 2 a čl. 3 dohovoru, pretože pri organizovanej kriminalite sú výpovede spolupáchateľov často jediným priamym dôkazom a ich paušálne oslabenie zvyšuje riziko beztrestnosti. Tým napadnuté ustanovenie vytvára asymetriu, v ktorej práva obvineného sú chránené paušálnym normatívnym pravidlom, zatiaľ čo práva obetí a verejný záujem na účinnom vyšetrovaní zostávajú bez adekvátnej kompenzácie. Generálny prokurátor pripomína, že ústavný súd vo svojej judikatúre (PL. ÚS 3/2024) zdôrazňuje, že základné práva nemožno chrániť izolovane, ale v kontexte celého ústavného poriadku a jeho hodnôt.

62. Napadnutá právna úprava nevyvažuje tieto hodnoty, ale jednostranne oslabuje schopnosť štátu plniť pozitívne záväzky podľa čl. 2 a čl. 3 dohovoru, čím sa dostáva do napätia nielen s dohovorom, ale aj s európskym právnym priestorom trestnej justície.

63. S poukazom na všetky už uvedené argumenty (a ostatné argumenty uvedené v návrhu generálneho prokurátora) generálny prokurátor považuje § 119 ods. 6 Trestného poriadku za rozporný s čl. 1 ods. 1 ústavy (nezrozumiteľnosť právnej úpravy, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov), s čl. 46 ods. 1 ústavy (ide o vytvorenie takého procesného mechanizmu, ktorý systematicky oslabuje záruky spravodlivého procesu) a s čl. 2 a čl. 3 dohovoru (obmedzenie pozitívneho záväzku štátu objasňovať trestnú činnosť s následkom zásahu do práv poškodených).

II.3. Prvý návrh špecializovaného trestného súdu:

64. Ústavnému súdu bol 21. januára 2026 doručený (prvý) návrh špecializovaného trestného súdu zastúpeného samosudkyňou Mgr. Pamelou Záleskou na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

65. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 5/2026-25 z 11. februára 2026 prijal na ďalšie konanie prvý návrh špecializovaného trestného súdu v celom rozsahu. Zároveň tým istým uznesením konanie o prvom návrhu špecializovaného trestného súdu spojil na spoločné konanie s konaním o návrhu skupiny poslancov, ktoré je na ústavnom súde vedené pod sp. zn. PL. ÚS 2/2026.

66. Špecializovaný trestný súd vo svojom prvom návrhu vo všeobecnej rovine konštatuje, že štát si odhaľovaním, stíhaním a spravodlivým trestaním útokov na záujmy a hodnoty uznané a priznané civilizovanou a modernou spoločnosťou plní svoj pozitívny záväzok v rôznych oblastiach, ako napríklad v oblasti ochrany života a zdravia ľudí, ich majetku, v oblasti ochrany verejnej bezpečnosti, kde medzi takto chránené záujmy štát jednoznačne zaradil aj spoločenský záujem na čistote verejného života prostredníctvom riadneho, objektívneho a zákonného plnenia povinností, ktoré súvisia s obstarávaním vecí všeobecného záujmu. Teda štát nespochybniteľne vyjadril svoj záujem na odhaľovaní, stíhaní a spravodlivom trestaní útokov aj proti poriadku vo verejných veciach, ktorých významnou súčasťou je korupcia ako jeden z najzávažnejších a zároveň najškodlivejších faktorov narúšajúcich čistotu verejného života s potenciálom trvalo ju poškodiť, v nadväznosti na čo štát v Trestnom zákone definoval konkrétne typy protiprávnych konaní, ktorých naplnením dochádza k spáchaniu niektorého z korupčných trestných činov. Podľa špecializovaného trestného súdu zavedenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku predstavuje zo strany zákonodarnej moci nielen neakceptovateľný zásah do súdnej moci, ktorý narúša ústavou uznaný a garantovaný systém trojdelenia štátnej moci, ale predovšetkým až deštruuje samotný proces dokazovania zavedením anomálneho prvku a dosiaľ nepoznaného pravidla, a to nielen z hľadiska rozsahu dokazovania, ale najmä z hľadiska hodnotenia dôkazov, ktoré prináleží jedine a výlučne nezávislému a nestrannému súdu a ktorého oslabenie je v konečnom dôsledku oslabením schopnosti štátu plniť svoje funkcie v oblasti trestnej politiky. Podľa špecializovaného trestného súdu sa anomálny prvok a dosiaľ nepoznané pravidlo prejavujú predovšetkým (i) v pojme osoba, vo vzťahu ku ktorému nie je možné bez pochybností a bez neželanej zmätočnosti rozpoznať, či ide o osobu v procesnom postavení obvineného alebo o osobu v procesnom postavení svedka, keď sa právo obvineného vypovedať alebo nevypovedať vrátane aj práva nehovoriť pravdu, teda klamať alebo neuvádzať všetky podstatné, na vec sa vzťahujúce skutočnosti a okolnosti, ktoré súvisia s prejednávaným skutkom, z ktorého spáchania je obvinený, nepochybne odlišuje od povinnosti svedka pravdivo vypovedať, keď odoprieť výpoveď môže len zo zákonných dôvodov, ktoré zákon jednoznačne upravuje. V ďalšom sa napadnutým ustanovením zavádzaný anomálny prvok a dosiaľ nepoznané pravidlo prejavujú (ii) v povinnosti zohľadňovať výpovede nielen osoby bez jednoznačne určeného procesného postavenia, ale aj v akomkoľvek trestnom konaní, ktoré musí súd vlastnou činnosťou vyhľadať a následne zisťovať, či osoba v týchto akýchkoľvek trestných konaniach vypovedala a ako vypovedala. V konečnom dôsledku sa napadnutým ustanovením zavádzaný anomálny prvok a dosiaľ nepoznané pravidlo prejavujú v (iii) prelomení zásady voľného hodnotenia dôkazov pri rozhodovaní nezávislého a nestranného súdu v konkrétnej veci, keď ukladajú súdu povinnosť hodnotiť dôkaz z iného ako prejednávaného trestného konania, a to bez zohľadnenia procesného postavenia bližšie nekonkretizovanej osoby, čo v konečnom dôsledku deštruuje právo obvineného vypovedať na svoju obranu čokoľvek, teda aj uvádzať nepravdu alebo zamlčať všetky podstatné skutočnosti.

67. Špecializovaný trestný súd je presvedčený o tom, že ak zákonodarca napadnutým ustanovením vylučuje zo zoznamu dôkazov *„dôkaz získaný od osoby, ktorej bol poskytnutý benefit“*, ako aj *„dôkaz získaný od osoby, ktorá v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti“*, zasahuje tým zjavne ústavne neakceptovateľným spôsobom do výlučnej právomoci súdov prejednávať veci a prijímať v nich meritórne rozhodnutie (teda rozhodovať o vine a treste) po tom, čo je ich povinnosťou hodnotiť dôkazy získané zákonným spôsobom, ako aj dôkazy prípustné podľa § 119 ods. 5 Trestného poriadku podľa svojho vnútorného presvedčenia, ktoré má byť založené na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne a nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

68. V konkrétnej rovine špecializovaný trestný súd zdôraznil, že je jeho úlohou prejednávať a rozhodovať najzávažnejšiu trestnú činnosť vrátane aj korupčnej trestnej činnosti, ktorej zisťovanie, stíhanie a objasňovanie je mimoriadne náročné, a to predovšetkým po zohľadnení

vysokej miery utajovania takéhoto protiprávneho konania a sofistikovaných spôsobov jej páchania, keď na jej odhaľovanie a dokumentovanie orgány činné v trestnom konaní často využívajú informačno-technické prostriedky, avšak nie výnimočne aj výpovede osôb zúčastnených alebo zapojených do takejto trestnej činnosti. V tomto smere špecializovaný trestný súd pripomenul, že pri korupčných trestných činoch je podstatnou a zároveň špecifickou skutočnosťou ich zrkadlový efekt, keď trestným konaním je nielen poskytnutie úplatku, ale tiež jeho prijímanie, z čoho vyplýva, že osoby vypovedajúce o korupčnej trestnej činnosti sa v priebehu trestného konania dostávajú do odlišných procesných postavení. Zatiaľ čo vo vzťahu k vlastnej trestnej činnosti sú v procesnom postavení obvineného, vo vzťahu k zrkadlovému trestnému činu, objasňujúc okolnosti dôležité pre trestné konanie, sa dostávajú do procesnej pozície svedka, nevynímajúc prípady procesného postavenia spolupracujúceho obvineného, pričom súbor práv a povinností, ktoré Trestný poriadok priznáva a ukladá obvinenému, je diametrálne odlišný od tých, ktoré priznáva a ukladá svedkovi.

69. Špecializovaný trestný súd je teda presvedčený o tom, že aplikáciou § 119 ods. 6 Trestného poriadku by došlo k zásahu do jeho nezávislosti ako orgánu súdnej moci, keď v štádiu trestného konania po podaní obžaloby nemôže v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov rozhodnúť o prípustnosti vykonania dôkazu získaného zákonným spôsobom a následne nemôže v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov ani hodnotiť takýto dôkaz jednotlivo, ako ani v súhrne s ostatnými vykonanými dôkazmi. S ohľadom na okolnosti predmetnej trestnej veci vedenej na špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 13T/1/2023 navrhovateľ poukazoval na dôkaz, ktorým je výpoveď svedka Ing. Bernarda Slobodníka, ktorý má procesné postavenie svedka, avšak má vedomosť, že Ing. Bernard Slobodník je zároveň osobou, ktorá má v iných trestných konaniach procesné postavenie obvineného, procesné postavenie spolupracujúceho obvineného, ale tiež procesné postavenie svedka. Navyše v aktuálnom štádiu trestného konania nemá vedomosť a nedisponuje hodnovernými dôkazmi nasvedčujúcimi nespochybniteľnému záveru o konečnom počte akýchkoľvek trestných konaní, v ktorých bol Ing. Bernard Slobodník vypočutý, v ktorých a v koľkých trestných konaniach vypovedal, akým spôsobom v nich vypovedal (teda či uvádzal všetky podstatné skutočnosti, či vypovedal pravdivo) a aké mal v iných trestných konaniach procesné postavenie. Teda špecializovaný trestný súd nedisponuje dôkazovým materiálom, z ktorého by bolo možné vyvodiť nespochybniteľný záver o počte a kvalite výpovedí Ing. Bernarda Slobodníka v ďalších trestných konaniach, a teda nemôže ani spoľahlivo a zákonne vyhodnotiť, či Ing. Bernard Slobodník z titulu procesného postavenia obvineného využil svoje právo vypovedať všetko, čo uznal za vhodné na svoju obranu, alebo či si z titulu procesného postavenia svedka splnil zákonnú povinnosť vypovedať pravdivo o všetkých jemu známych a podstatných skutočnostiach týkajúcich sa tej-ktorej trestnej veci.

70. Zároveň špecializovaný trestný súd nemôže s istotou konštatovať, či má napadnuté pravidlo uplatňovať aj vo vzťahu k iným vypočutým svedkom ako svedkom Petrovi Petrovovi alebo pplk. Ing. Bc. Mariánovi Kučerkovi, keďže nedisponuje informáciami o počte trestných konaní, v ktorých boli vypočutí, v akom procesnom postavení boli vypočutí, či im boli poskytnuté benefity a akým spôsobom vypovedali.

71. Špecializovaný trestný súd zdôraznil, že pred zavedením napadnutého ustanovenia boli vierohodnosť svedka, hodnovernosť jeho výpovede a prípadná škodlivosť jeho motivácie vypovedať určitým spôsobom, ako aj skúmanie jeho pomeru k prejednávanej veci a osobe obžalovaného ako základné atribúty, ktoré súd povinne zisťoval a hodnotil, posudzované s ohľadom na konkrétne okolnosti a špecifiká prejednávanej veci, keď po jeho zavedení je súd v tejto činnosti ústavne neakceptovateľným spôsobom limitovaný a povinný vyhodnocovať uvedené atribúty aj s prihliadnutím na iné trestné konania s inými tam prítomnými konkrétnymi okolnosťami. Špecializovaný trestný súd je presvedčený o tom, že neexistuje ústavou uznaný alebo predpokladaný záujem alebo hodnota, ktoré by sa prostredníctvom takto naširoko a nekonkrétne nastavených pravidiel podľa napadnutého ustanovenia chránili a odôvodňovali tak elimináciu zásady voľného hodnotenia dôkazov za súčasného zavedenia vyhľadávacej zásady vlastnej orgánom činným v trestnom konaní, nie však súdom. Takto postavený zákonný dôvod na vylúčenie použitia dôkazu napadnutým ustanovením je podľa špecializovaného trestného súdu príliš vágny, neurčitý, tiež umožňujúci svojvoľný výklad, a preto neproporcionálny vo vzťahu ku garanciám nezávislého súdnictva a nezávislého rozhodovania v konkrétnom trestnom konaní.

72. Článok 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy ustanovuje základné princípy správania všetkých štátnych orgánov Slovenskej republiky vrátane národnej rady pri tvorbe práva, teda pri prijímaní zákonov. Ústavný súd už vo svojom náleze sp. zn. PL. ÚS 19/98 z 15. októbra 1998 uložil zákonodarcovi povinnosť chrániť princípy materiálneho štátu, keď explicitne zdôraznil, že „Ak zákonodarný orgán nepostupuje v súlade s inými ustanoveniami ústavy, poruší tým aj princíp ústavnosti vyplývajúci z čl. 1 ústavy. Národná rada ako zákonodarný orgán je viazaná kritériami ústavnosti v rovnakej miere ako ostatné orgány verejnej moci v Slovenskej republike (čl. 2 ods. 2 ústavy). Pri uplatňovaní svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať zákon, pokiaľ ním neprekročí ústavou daný rámec.“. Prezentovaný právny postoj ústavný súd rekapituloval v náleze sp. zn. PL. ÚS 15/1998 z 11. marca 1999, keď uviedol, že „Princíp právneho štátu ustanovený v čl. 1 je základným ústavnoprávnym princípom v Slovenskej republike. Ak národná rada uplatní svoju zákonodarnú právomoc v nesúlade s iným ustanovením ústavy, zároveň tým poruší aj základný princíp ústavnosti ustanovený v čl. 1. Ak navrhovateľ nerešpektovanie princípu právneho štátu v návrhu namietne, ústavný súd o tom rozhodne v rozsahu označenom navrhovateľom.“. Súčasťou požiadavky na tvorbu práva, v ktorej zákon neodporuje ústave, nie je iba požiadavka, aby zákon neporušil práva určené ústavou. Súčasťou tejto požiadavky je aj kvalita právnej normy, ktorá musí byť primeraná cieľu dosiahnuť naplnenie princípov materiálneho právneho štátu a v tejto súvislosti si osobitnú pozornosť vyžaduje princíp právnej istoty. Ten zahŕňa rad prvkov, medzi ktoré sa radí aj zrozumiteľnosť právnych noriem a na nich založená predvídateľnosť konania orgánov verejnej moci.

73. Podľa špecializovaného trestného súdu napadnuté ustanovenie Trestného poriadku je vágnou právnou normou, ktorá nastolila stav právnej neistoty, čím poprela jeden z princípov právneho štátu, čo je v rozpore s čl. 1 ods. 1 ústavy a predstavuje neprijateľný skrat pre aplikáciu a interpretáciu práva. Podstatou účelového výkladu práva je manipulácia s právnou normou, pri ktorej sa účel a obsah právnej normy viac alebo menej popierajú kvôli presadeniu záujmu toho, komu na prospech slúži alebo má slúžiť účelový výklad. Z podstaty účelového výkladu vyplýva, že každú alebo takmer každú právnu normu možno deformovať účelovým výkladom.

74. Napadnuté ustanovenie je v rozpore s garanciami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúceho právo na spravodlivý proces. Zákonodarca prijal pravidlo, ktoré znemožňuje riadne vykonanie a vyhodnotenie zákonným spôsobom získaných dôkazov, čo by mohlo mať potenciál následne viesť k neschopnosti štátu napĺňať svoje ciele v trestnej politike, konkrétne prejednávať a rozhodovať nezávislým a nestranným súdom také spoločensky neprípustné správanie a praktiky, ktoré sú trestnými činmi, a to vo veciach, v ktorých jedným z dôkazov sú aj výpovede osôb spolupracujúcich s orgánmi činnými v trestnom konaní, ktorým boli poskytnuté za ich spoluprácu zákonom dovolené benefity.

75. Zákonodarca napadnutým ustanovením neprimerane, nedôvodne a najmä ústavne neakceptovateľným spôsobom narušil trojdelenie štátnej moci tým, že odňal súdnej moci možnosť uplatňovať svoje právomoci. Napadnuté ustanovenie robí skutkový stav nepreskúmateľným v reťazci zákonným spôsobom získaných dôkazov v otázkach, či sa stal skutok, či je tento skutok trestným činom a či ho spáchala osoba, na ktorú bola podaná obžaloba, a neprimerane a nedôvodne tak zasahuje do základných zásad trestného konania, čo v súhrne znemožňuje súdu nestranne, nezávisle a spravodlivo rozhodnúť.

II.4. Druhý návrh špecializovaného trestného súdu:

76. Ústavnému súdu bol 28. januára 2026 doručený (druhý) návrh špecializovaného trestného súdu zastúpeného samosudcom JUDr. Milanom Cisarikom na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade § 119 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zákona č. 416/2025 Z. z. s čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

77. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 4/2026-21 z 11. februára 2026 prijal na ďalšie konanie druhý návrh špecializovaného trestného súdu v celom rozsahu. Zároveň tým istým uznesením konanie o druhom návrhu špecializovaného trestného súdu spojil na spoločné konanie s konaním o návrhu skupiny poslancov, ktoré je na ústavnom súde vedené pod sp. zn. PL. ÚS 2/2026.

78. Špecializovaný trestný súd vo svojom druhom návrhu zdôrazňuje, že zavedenie napadnutého

ustanovenia do Trestného poriadku je neakceptovateľným zásahom do moci súdnej, predstavuje výrazný zásah zákonodarcu do koncepcie dokazovania v trestnom konaní, ktorý je v rozpore so základnými ústavnými princípmi právneho štátu a spravodlivého procesu. Napadnuté ustanovenie zavádza osobitný dôvod neprípustnosti dôkazu, ktorý je viazaný nie na spôsob jeho získania, ale na následné hodnotenie pravdivosti a úplnosti výpovede osoby. Zákonodarca v prijatom znení napadnutého ustanovenia uvádza len osobu, a to bez legálnej definície, teda v aplikačnej praxi je len na úvahe súdu, či sa pod pojmom „osoba“ v zmysle § 119 ods. 6 Trestného poriadku rozumie výlučne spolupracujúca osoba alebo aj iný subjekt trestného konania. Zákonnosť dôkazu sa tým odpútava od kritéria legality postupu orgánov verejnej moci a stáva sa závislou od budúceho hodnotenia správania osoby, ktoré môže nastať aj v inom trestnom konaní a v inom časovom okamihu.

79. Takto koncipovaná norma je v rozpore s princípom právnej istoty (čl. 1 ods. 1 ústavy) a požiadavkou, aby právne normy boli formulované dostatočne presne, zrozumiteľne a predvídateľne. Napadnuté ustanovenie pracuje s neurčitými pojmami „nevypovedala pravdivo“, „neuviedla všetky podstatné skutočnosti“ a „v akomkoľvek trestnom konaní“, ktorých obsah nie je zákonom definovaný ani objektivizovateľný. Nie je zrejmé, kto, kedy a na základe akých kritérií má posudzovať pravdivosť či úplnosť výpovede a akým spôsobom má byť tento záver premietnutý do posúdenia zákonnosti dôkazu získaného v inom konaní.

80. Osobitne problematický je retroaktívny účinok napadnutého ustanovenia. Zákonnosť dôkazu sa posudzuje spätne na základe správania osoby po jeho získaní, prípadne v úplne inom trestnom konaní. Takýto mechanizmus narúša stabilitu dôkaznej situácie a oprávnenú dôveru účastníkov konania v to, že dôkaz získaný zákonným spôsobom zostane zákonným aj v budúcnosti. Ide o formu nepriamej retroaktivity, ktorá je v ústavnom poriadku Slovenskej republiky neprípustná.

81. Napadnuté ustanovenie je v rozpore s garanciami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúceho právo na spravodlivý proces. Zákonodarca prijal pravidlo, ktoré znemožňuje riadne vykonanie a vyhodnotenie zákonným spôsobom získaných dôkazov, čo by mohlo mať potenciál následne viesť k neschopnosti štátu napĺňať svoje ciele v trestnej politike, konkrétne prejednávať a rozhodovať nezávislým a nestranným súdom také spoločensky neprípustné správanie a praktiky, ktoré sú trestnými činmi, a to vo veciach, v ktorých jedným z dôkazov sú aj výpovede osôb spolupracujúcich s orgánmi činnými v trestnom konaní, ktorým boli poskytnuté za ich spoluprácu zákonom dovolené benefity.

82. Zákonodarca napadnutým ustanovením neprimerane, nedôvodne a najmä ústavne neakceptovateľným spôsobom narušil trojdelenie štátnej moci tým, že odňal súdnej moci možnosť uplatňovať svoje právomoci. Napadnuté ustanovenie robí skutkový stav nepreskúmateľným v reťazci zákonným spôsobom získaných dôkazov v otázkach, či sa stal skutok, či je tento skutok trestným činom a či ho spáchala osoba, na ktorú bola podaná obžaloba, a neprimerane a nedôvodne tak zasahuje do základných zásad trestného konania, čo v súhrne znemožňuje súdu nestranne, nezávisle a spravodlivo rozhodnúť. Aj ESĽP opakovane zdôrazňuje, že spravodlivosť konania ako celku nesmie byť narušená svojvoľnými alebo neprimeranými procesnými pravidlami [Dulaurans proti Francúzsku (rozsudok ESĽP z 21. 3. 2000, č. 34553/97) a Khamidov proti Rusku (rozsudok ESĽP z 15. 11. 2007, č. 72118/01)]. Automatické vylúčenie dôkazu na základe neskoršieho hodnotenia výpovede osoby bez možnosti súdneho uváženia má znaky takéhoto neprimeraného zásahu.

83. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že § 119 ods. 6 Trestného poriadku porušuje princíp právnej istoty, právo na spravodlivý proces, ako aj zásadu voľného hodnotenia dôkazov súdom. Ide o ustanovenie, ktoré pre svoju neurčitosť, retroaktívne účinky a zásah do rozhodovacej autonómie súdu nie je spôsobilé ústavne konformnej aplikácie. Napadnuté ustanovenie je zároveň v rozpore so zásadou rovnosti zbraní, keďže narúša vyváženosť procesných pozícií strán trestného konania. Jeho dôsledky dopadajú výlučne na stranu prokurátora, ktorý nesie dôkazné bremeno v trestnom konaní, zatiaľ čo obhajoba získava procesnú výhodu spočívajúcu v možnosti dosiahnuť diskvalifikáciu dôkazu bez potreby preukazovať jeho nezákonné získanie alebo nespoľahlivosť v rámci hodnotenia dôkazov pred súdom. Zákonodarca týmto spôsobom vytvára asymetrickú procesnú situáciu, v ktorej jedna zo strán konania môže dosiahnuť nepoužiteľnosť dôkazu na základe okolností, ktoré nemajú pôvod v procesnom pochybení štátu, ale v správaní tretej osoby, ktoré môže nastať v inom trestnom konaní, v inom časovom období a bez akejkoľvek možnosti prokurátora tieto okolnosti ovplyvniť alebo predvídať.

Osobitne problematické je, že napadnuté ustanovenie neumožňuje súdu vykonať individuálne posúdenie významu a váhy dotknutého dôkazu v kontexte ostatných vykonaných dôkazov, ale prikazuje jeho vylúčenie *ex lege*. Tým dochádza k popretiu úlohy súdu ako nestranného arbitra dokazovania.

84. Špecializovaný trestný súd vo vzťahu k ním prejednávanej trestnej veci argumentuje, že výsluch svedka Richarda Eckhardta je „kľúčovým“ dôkazom na posúdenie viny obžalovaných a zároveň už v aktuálnom štádiu konania na posúdenie dôvodnosti väzby a jej nahradenia u niektorých z obžalovaných. Priamo z výsluchu tohto svedka vyplýva, že vypovedal vo viacerých trestných konaniach a vysvetlil, prečo od začiatku neuviedol všetky skutočnosti k prejednávanej trestnej veci, rovnako bol v minulosti právoplatne odsúdený za konania, ku ktorým sa hneď nepriznal. Podľa špecializovaného trestného súdu znenie napadnutého § 119 ods. 6 Trestného poriadku znemožňuje súdu vyhodnotiť výpoveď uvedeného svedka v kontexte ostatných vykonaných dôkazov a v rozpore s ústavou a dohovorom núti túto výpoveď formálne vyradiť a na ňu neprihliadať.

III.
Stanoviská účastníkov konania a vedľajšieho účastníka a ďalší priebeh konania

III.1. Stanovisko národnej rady:

85. Národná rada sa vo svojom stanovisku z 29. apríla 2026 (doručenom ústavnému súdu 30. apríla 2026) vyjadrila výhradne k námietkam skupiny poslancov týkajúcim sa legislatívneho procesu, pričom uviedla, že predmetný návrh vlády na skrátené legislatívne konanie bol národnej rade doručený 21. novembra 2025. Samotný návrh obsahoval všetky formálne náležitosti, a preto bol aj spolu s návrhom napadnutého zákona zaradený na riadnu schôdzu národnej rady. Dôvody na skrátené legislatívne konanie boli predkladateľom podrobne popísané a odôvodnené boli hlavne nárastom deliktov proti majetku – nielen v obchodných reťazcoch, ale aj proti majetku obyvateľov, kde na základe vtedy dostupných údajov a hlásení maloobchodných prevádzok dochádzalo k nárastu počtu deliktov proti majetku. Páchatelia týchto deliktov sa vyznačovali zvýšenou agresivitou a často dochádzalo aj k fyzickým útokom na zamestnancov a zákazníkov obchodov. Uvedené správanie páchateľov malo bezprostredný a závažný dopad na základné ľudské práva a slobody garantované ústavou, najmä právo na ochranu života, zdravia a majetku. Zároveň to spôsobilo nárast spoločenského napätia a obáv verejnosti. Štandardný legislatívny proces by znamenal vedome nechať občanov a podnikateľov (maloobchod) vystavených pokračujúcej trestnej činnosti, ktorú doterajší zákon nevedel efektívne zastaviť. Na základe uvedeného vláda považovala za svoju povinnosť bezodkladne reagovať a prijať opatrenia, ktoré zabránia ďalšej eskalácii vzniknutého stavu. Podmienky podľa zákona o rokovacom poriadku na prerokovanie návrhu zákona v skrátenom legislatívnom konaní v danom prípade boli splnené, pretože z uvedených skutočností bolo zrejmé, že by mohlo dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv. Rýchlosť legislatívneho procesu tu bola v priamej úmere k efektivite ochrany práv, pričom verejný záujem na okamžitej náprave prevyšoval nad záujmom na dĺžke legislatívneho procesu.

86. Návrh na skrátené legislatívne konanie bol zaradený na 43. schôdzu národnej rady so začiatkom schôdze 25. novembra 2025, pričom o návrhu na skrátené legislatívne konanie sa začalo rokovať 1. decembra 2025. Do diskusie k skrátenému legislatívnemu konaniu sa zapojili poslanci národnej rady vystúpeniami, ktorých bolo celkovo 25. Rozprava k skrátenému legislatívnemu konaniu trvala tri dni (1., 2. a 9. decembra 2025), pričom poslanci sa v rámci rozpravy nevyjadrovali výlučne k dôvodom na skrátené legislatívne konanie, ale rozprava bola v značnej miere venovaná aj samotnej novele Trestného zákona. Po skončení rozpravy za prerokovanie návrhu zákona v skrátenom legislatívnom konaní hlasovalo celkovo 86 poslancov.

87. Prvé čítanie o návrhu zákona, rovnako ako aj rokovanie o návrhu na skrátené legislatívne konanie prebehlo na 43. schôdzi národnej rady (9. a 10. decembra 2025), pričom pred začiatkom rokovania o návrhu zákona bol schválený procedurálny návrh, ktorým bola v zmysle § 29a rokovacieho poriadku určená dĺžka rozpravy v prvom čítaní na 12 hodín, kde sa čas rozpočítal pomerne medzi jednotlivé poslanecké kluby. V rozprave vystúpilo celkovo 16 poslancov. Po skončení rozpravy za návrh na postúpenie návrhu zákona do druhého čítania

hlasovalo 89 poslancov.

88. Návrh zákona bol následne 11. decembra 2025 prerokovaný na ÚPV, kde prebehla štandardná rozprava a každý poslanec, ktorý mal záujem, sa mohol k návrhu zákona vyčerpávajúco vyjadriť a podať k návrhu zákona pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. Poslanec národnej rady Tibor Gašpar podal na ÚPV pozmeňujúci a doplňujúci návrh. Uvedený pozmeňujúci a doplňujúci návrh bol poslancom výboru doručený deň vopred a bol pred jeho prednesením rozdaný poslancom. Pozmeňujúci a doplňujúci návrh obsahujúci úpravu trestného činu „marenia volebnej kampane“ bol už predtým predložený k tlači 986 (predložený bol 9. októbra 2025 na rokovaní ÚPV, pričom o uvedenej tlači sa už následne na schôdzi národnej rady v druhom čítaní nerokovalo a bola presunutá na nasledujúcu schôdzu) a z tohto dôvodu bol poslancom dostatočne známy a poslanci s ním boli oboznámení.

89. V druhom čítaní, ktoré sa konalo 11. decembra 2025, bola procedurálnym návrhom v zmysle § 29a rokovacieho poriadku určená dĺžka rozpravy na 12 hodín, pričom vystúpilo celkovo 14 poslancov. Viacerým poslancom prihláseným do rozpravy z dôvodu, že sa nenachádzali v rokovacej sále národnej rady, prepadlo poradie a nevyužili tak možnosť vystúpenia v rozprave. Niektoré poslanecké kluby tak nevyčerpali celkový čas určený na rozpravu. Poslancom prihláseným do rozpravy, ktorí nevystúpili v rozprave, bolo umožnené v zmysle § 29a ods. 6 rokovacieho poriadku odovzdať predsedajúcemu svoj písomný prejav aj s pozmeňujúcimi a doplňujúcimi návrhmi. Písomné prejavy týchto poslancov sa zahrnuli do doslovnej zápisnice o schôdzi národnej rady s označením, že prejavy neboli prednesené ústne. V rozprave boli podané 3 pozmeňujúce a doplňujúce návrhy poslancom Dušenkom a po ukončení rozpravy bol predsedovi odovzdaný iba jeden pozmeňujúci a doplňujúci návrh poslankyňou Marcinkovou. Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy boli zverejnené na webovom sídle národnej rady. V rámci rozpravy vystúpil aj minister spravodlivosti, ktorý v zmysle § 94 ods. 2 rokovacieho poriadku vyjadril súhlas s rozširujúcim návrhom poslanca Gašpara podaným na ÚPV.

90. Tretie čítanie sa konalo vo vysoko emotívnej atmosfére (bolo sprevádzané silným piskotom píšťaliek opozičných poslancov), ktorá napokon eskalovala do vzájomnej fyzickej konfrontácie medzi poslancami. V dôsledku toho predseda v zmysle § 35 ods. 7 rokovacieho poriadku navrhol ukončenie rozpravy, čo bolo poslancami národnej rady hlasovaním schválené. Písomný prejav po uzatvorení rozpravy v zmysle § 35 ods. 8 rokovacieho poriadku neodovzdal žiaden z poslancov. Nasledovalo záverečné hlasovanie, kde za návrh zákona hlasovalo 76 poslancov.

91. Pokiaľ ide o otázku určenia dĺžky rozpravy na 12 hodín podľa § 29a rokovacieho poriadku, národná rada vo svojom stanovisku uviedla, že legislatívny proces má byť regulovaný tak, aby produkoval výsledky v rozumnom čase. Parlament je zástupcom ľudu s demokratickou legitimitou. Z toho vyplýva aj zodpovednosť parlamentu prijímať právne predpisy, ktoré regulujú sociálnu realitu. Parlament má ústavnú povinnosť prijímať zákony (PL. ÚS 6/2017). Regulácia procesu vo všeobecnosti, ako aj pri konkrétnych návrhoch zákonov patrí do autonómie parlamentu, kde sa uplatňuje ústavný princíp väčšinového rozhodovania. Ide o priestor, do ktorého ústavný súd zasahuje len zriedka, pretože ide v prvom rade o politické otázky. Uvedené sa týka aj možnosti využitia inštitútu podľa § 29a rokovacieho poriadku, ktorého zámerom je zefektívniť, racionalizovať, ale aj zatraktívniť priebeh rokovania národnej rady, pričom zo znenia tohto ustanovenia (a ani z dôvodovej správy) nevyplýva, že by malo k jeho aplikácii dochádzať len výnimočne. Zároveň je tento inštitút potrebné vnímať aj v kontexte politickej stratégie, do ktorej ústavný súd nezasahuje. Pri využití inštitútu podľa § 29a rokovacieho poriadku možno podľa názoru národnej rady konštatovať, že v rámci predmetného legislatívneho procesu národná rada využila možnosti, ktoré rokovací poriadok umožňuje, a neporušila tým pravidlá legislatívneho procesu ani neobmedzila práva poslancov nad rámec rokovacieho poriadku. Na rokovanie o skrátenom legislatívnom konaní, ako aj na rokovanie o samotnom návrhu zákona bol poslancom daný štandardný časový priestor, pričom v rámci legislatívneho procesu boli využité iba tie inštitúty, ktoré rokovací poriadok umožňuje, a boli splnené všetky procesné podmienky, ktoré pri ich využívaní rokovací poriadok vyžaduje.

92. Národná rada poukázala na to, že pri ústavnej kontrole legislatívneho procesu je podľa judikatúry ústavného súdu kľúčovou ochrana parlamentnej menšiny, ktorá predstavuje v demokratických systémoch vládnutia dôležitý prvok. Medzi práva parlamentnej menšiny a jej jednotlivých členov, ktoré by mali byť v demokratickom a právnom štáte ústavne garantované,

možno zaradiť najmä účasť na parlamentných procedúrach, teda práva umožňujúce výkon dozoru a kontrolu vládnej väčšiny aj vlády samotnej. Ďalej ide o práva umožňujúce parlamentnej menšine domáhať sa ústavného preskúmania väčšinou prijatých rozhodnutí (zákonov) a v neposlednom rade aj o práva chrániace parlamentnú menšinu i jej jednotlivých členov pred prenasledovaním a svojvôľou zo strany parlamentnej väčšiny. Ochrana parlamentnej menšiny je princípom demokratického štátu. Ak by došlo k takému použitiu vnútorných pravidiel parlamentu, ktoré by marili, sťažili či až dokonca znemožnili výkon činnosti parlamentnej menšiny, ale najmä výkon práv poslancov, ktorí k nej patria, tento princíp by bol porušený (PL. ÚS 6/2017). Podľa názoru národnej rady v prípade namietaného legislatívneho procesu boli všetky uvedené požiadavky naplnené a výkon práv poslancov nebol nijakým spôsobom znemožnený. Po formálnej stránke národná rada schválila zákon v súlade s rokovacím poriadkom ustanovenou potrebnou väčšinou poslancov národnej rady, zákon bol podpísaný príslušnými ústavnými činiteľmi a bol vyhlásený v zbierke zákonov. Pred prijatím namietaného zákona prebehol riadny legislatívny proces. Boli dodržané všetky základné záruky riadneho legislatívneho procesu v právnom štáte, kde v rámci legislatívneho procesu sa jednotliví poslanci, ktorí mali záujem, vyjadrili k predkladanému návrhu zákona, či už na výbore národnej rady, ako aj počas prerokovania na schôdzi národnej rady. Zároveň mali možnosť konfrontovať predkladateľov v rámci rozpravy a podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k prerokúvanej úprave, o ktorých sa následne aj hlasovalo. V rámci legislatívneho procesu sa postupovalo striktne v zmysle rokovacieho poriadku a boli dodržané všetky lehoty, ktoré rokovací poriadok vyžaduje.

93. Čo sa týka inštitútu uzavretia rozpravy podľa § 35 ods. 7 rokovacieho poriadku, národná rada vo svojom stanovisku poukázala na to, že ústavný súd v minulosti konštatoval, že k jeho využívaniu by malo dochádzať len výnimočne, avšak aj tento zákonný inštitút je nutné vnímať v spojení s ústavnými princípmi [najmä so slobodnou súťažou politických síl (čl. 31 ústavy)] a v konkrétnom kontexte použitia tohto inštitútu, ktorý môže byť aj legitímnym nástrojom na zabránenie obštrukčnému postupu, ktorý by zneužitím inak legálnych poslaneckých práv smeroval k zablokovaniu prijatia zákona z dôvodu parlamentnej matematiky pomeru politických síl reprezentovaných počtom mandátov získaných v slobodných voľbách. K ústavnej dimenzii porušenia legislatívneho procesu by došlo, ak by tento inštitút bol využitý v každom z troch čítaní, resp. v jadre legislatívneho procesu (t. j. v druhom čítaní). Ústavne neudržateľnou situáciou by bolo, ak by sa diskusia k návrhu zákona buď nemohla rozvinúť vôbec, alebo by bolo zasiahnuté do možnosti poslancov podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy – teda k uzavretiu rozpravy by došlo v druhom čítaní pred tým, ako poslanci predstavia svoje návrhy k zákonu. V takom prípade by došlo k „valcovaniu opozície“ (PL. ÚS 18/2022). Národná rada v tejto súvislosti zdôraznila, že inštitút uzavretia rozpravy sa využil ako krajná možnosť až v treťom čítaní. Nedošlo k jeho aktivácii v prvom čítaní a ani v druhom čítaní. Navyše dôvodom využitia tohto inštitútu bol incident na schôdzi národnej rady, ktorý od piskotu píšťaliek prerástol do fyzickej konfrontácie medzi poslancami. Uzatvorenie rozpravy a následné hlasovanie poslancov pomohlo uvedený napätý stav upokojiť, a preto uzatvorenie rozpravy v danej situácii sa ukázalo ako správny krok plne v súlade s rokovacím poriadkom. Žiadne intenzívne zásahy do ústavných princípov opozície chránených ústavou (napríklad tzv. valcovanie opozície) preukázané neboli. Nenastal teda stav, v ktorom by parlamentná opozícia či menšina nemohla nad väčšinou vykonávať dozor a kontrolu, prípadne by bola iným spôsobom vylúčená z parlamentného (legislatívneho) procesu v rozpore s požiadavkami právneho a demokratického štátu. Naopak, pískaním píšťaliek sa opozícia snažila sťažiť, resp. zamedziť procesu hlasovania. Pískanie píšťaliek spôsobilo, že v sále bolo veľmi ťažko počuť predsedajúceho a spravodajcu pri priebehu hlasovania, a to aj napriek vynaloženiu maximálneho úsilia, čím sa bránilo poslancom v riadnom výkone ich mandátu, konkrétne v práve uznášať sa na zákonoch. Ukončenie rozpravy tak nebolo nástrojom útlaku, ale nevyhnutným legitímnym prostriedkom na obnovenie poriadku a ochranu funkčnosti demokratického parlamentarizmu.

94. Pokiaľ ide o námietku skupiny poslancov, že napadnutá právna úprava má povahu neprípustného „prílepku“, národná rada vo svojom stanovisku poukázala na to, že minister spravodlivosti v zmysle § 94 ods. 2 rokovacieho poriadku vyjadril súhlas s rozširujúcim návrhom poslanca Gašpara, ktorý predložil na ÚPV. Podľa názoru národnej rady pri stanovení nových trestných sadzieb išlo jednoznačne o rozširujúci návrh, keďže sa ním rozširovala úprava Trestného zákona, čiže v danom prípade sa nevybočovalo z rámca „vecnej súvislosti“.

Ustanovenie § 97 ods. 1 zákona o rokovacom poriadku neobmedzuje rozsah rozšírenia len na bezprostredne súvisiace paragrafy, ale na celý otvorený zákon. Vloženie skutkových podstát marenia volebnej kampane a popierania mierového usporiadania po druhej svetovej vojne predstavovalo presne takéto rozšírenie katalógu trestných činov v Trestnom zákone. Keďže navrhovateľ s týmto rozšírením súhlasil, plne tým využil svoje právo určiť finálny rozsah novelizácie v druhom čítaní. Inštitút rozširujúceho návrhu so súhlasom navrhovateľa je v rokovacom poriadku práve preto, aby umožnil operatívne reagovať na aktuálne potreby spoločnosti počas prebiehajúceho konania o Trestnom zákone.

95. Podľa názoru národnej rady je to rovnaké aj v prípade novely Trestného poriadku, ktorá súvisí s úpravou Trestného zákona, keďže tieto dva zákony tvoria nerozlučnú systémovú väzbu. Trestné právo v demokratickom právnom štáte nie je tvorené izolovanými normami, ale komplexným mechanizmom, kde Trestný zákon (hmotné právo) a Trestný poriadok (procesné právo) tvoria funkčnú jednotu, resp. väzbu. Pri namietanej novele Trestného poriadku je síce väzba vecne nepriama, ale z hľadiska účelu zákona nevyhnutná na zachovanie vnútornej logiky celého trestného systému. Zákonodarca môže v jednom legislatívnom akte riešiť širší okruh otázok, ak smerujú k spoločnému cieľu – v tomto prípade k reforme trestnej politiky štátu.

96. Vloženie predmetných úprav bolo motivované potrebou promptne reagovať na vzniknutú spoločenskú situáciu, ktorú štandardný legislatívny proces nevie v danej chvíli zabezpečiť. Efektívny výkon štátnej moci a ochrana iných ústavných hodnôt (napr. sociálne práva či bezpečnosť) môžu v konkrétnom prípade prevážiť nad striktným dodržaním zákona o rokovacom poriadku. Hoci by vloženie predmetných úprav mohlo byť vnímané ako porušenie pravidiel legislatívneho procesu, v tomto prípade možno operovať s argumentmi, ktoré uprednostňujú materiálnu ústavnosť pred procesnou formou. Rokovací poriadok má charakter interných procesných noriem. Ústavný súd by mal rešpektovať autonómiu zákonodarcu, pokiaľ procesná vada nedosahuje takú intenzitu, ktorá by poprela samotnú podstatu parlamentnej demokracie alebo práva menšiny. Ústavný súd by mal preto zasahovať do tejto autonómie len v extrémnych prípadoch, keď je ohrozená podstata demokracie, nie pri každom formálnom vybočení z procesných pravidiel. Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy boli v danom prípade riadne odhlasované na schôdzi národnej rady po tom, čo o nich poslanci mali vedomosť a zaujali k nim stanovisko v rozprave. Nedošlo tak k obmedzeniu slobodnej súťaže politických síl ani k zmareniu práva poslancov na mandát (čl. 73 ods. 2 ústavy), čím bola demokratická legitimita zachovaná. Konečné rozhodnutie v zákonodarnom zbore bolo výsledkom väčšinového rozhodovania a každý poslanec mal v priebehu legislatívneho procesu rovnakú možnosť vplývať na finálnu podobu rozhodnutia (PL. ÚS 6/2017). Podľa národnej rady možno na základe uvedeného konštatovať, že rýchlosť a efektivita zákonodarcu pri odvracaní škôd sú legitímnym cieľom a vloženie namietaných úprav nemožno považovať za protiústavné. Formálna nesúrodosť predmetov nespôsobuje neplatnosť zákona, pokiaľ je jasná vôľa väčšiny. Postup zákonodarcu a legislatívny proces v danej veci je preto potrebné považovať za ústavne konformné.

III.2. Stanovisko vlády:

97. Vláda zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) vo svojom stanovisku z 20. mája 2026 (doručenom ústavnému súdu 20. mája 2026) v úvode uviedla, že napadnuté ustanovenia neboli súčasťou vládneho návrhu zákona, ale boli až v ďalšom štádiu legislatívneho procesu doplnené poslancami národnej rady na základe pozmeňujúceho návrhu zo spoločnej správy výborov k parlamentnej tlači č. 1115, a preto vláda nemá podklady, ktoré by detailne analyzovali tieto návrhy, a môže vychádzať iba z odôvodnenia, ktoré bolo poskytnuté poslancami.

A. K namietanej neústavnosti legislatívneho procesu:

98. Vláda nesúhlasí s názorom skupiny poslancov, podľa ktorého bol zákon č. 416/2025 Z. z. prijatý v rámci protiústavného legislatívneho procesu. Podľa názoru vlády nedostatky, na ktoré skupina poslancov vo svojom návrhu poukazuje, jednotlivo a ani vo vzájomnej súvislosti nedosahujú intenzitu protiústavnosti legislatívneho procesu. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nie každé porušenie pravidiel legislatívneho procesu alebo zákona o rokovacom poriadku automaticky predstavuje porušenie ústavy.

99. Podľa názoru vlády skutočnosť, že pozmeňujúci a doplňujúci návrh poslancov vládnej koalície novelizoval ďalší právny predpis, sama osebe neznamená jeho protiústavnosť. Zákonodarca disponuje v rámci legislatívneho procesu širokou mierou politickej diskrečnej právomoci pri formulovaní konečnej podoby zákona. Samotný fakt, že určitá úprava bola do návrhu doplnená prostredníctvom pozmeňujúceho návrhu vo výbore, nepredstavuje ústavne relevantné pochybenie. Navyše pozmeňujúci návrh bol riadne prerokovaný v príslušnom výbore národnej rady, bol súčasťou správy výboru a poslanci národnej rady sa s jeho obsahom mohli oboznámiť pred hlasovaním v druhom čítaní aj pred konečným hlasovaním o návrhu zákona.

100. Podľa názoru vlády je nedôvodná aj námietka, že skrátením rozpravy došlo k neprimeranému obmedzeniu práv parlamentnej opozície. Zákon o rokovacom poriadku výslovne umožňuje národnej rade rozhodnúť o časovom obmedzení rozpravy. Ide o zákonom predvídaný procesný nástroj, ktorého použitie je výsledkom demokratického hlasovania parlamentnej väčšiny. Podstatné je, aby parlamentná menšina mala reálnu možnosť zapojiť sa do diskusie a prezentovať svoje stanoviská. V predmetnom prípade takáto možnosť existovala. Rozprava v druhom čítaní prebiehala niekoľko hodín, poslanci opozície vystupovali, predkladali svoje návrhy a vyjadrovali nesúhlas s navrhovanou právnou úpravou.

101. Pokiaľ ide o namietané uzavretie rozpravy, vláda za nesprávny považuje názor skupiny poslancov, že ho možno použiť len v situáciách extrémnej alebo dlhodobej obštrukcie, keďže takýto výklad zo zákona o rokovacom poriadku nevyplýva. Zákonodarca zveril národnej rade oprávnenie rozhodnúť o ukončení rozpravy hlasovaním. Ide o legitímny parlamentný nástroj na zabezpečenie riadneho priebehu schôdze a efektívneho výkonu zákonodarnej funkcie parlamentu. Rozhodujúce je, že parlament postupoval spôsobom predvídaným zákonom a o ukončení rozpravy rozhodol ústavne legitímnym spôsobom – hlasovaním parlamentnej väčšiny.

102. Podľa názoru vlády nemožno akceptovať názor skupiny poslancov, podľa ktorého každé využitie procesných nástrojov parlamentnej väčšiny automaticky predstavuje „valcovanie opozície“. Skupina poslancov sa usiluje prezentovať jednotlivé procesné rozhodnutia parlamentnej väčšiny ako súčasť údajného systematického oslabovania parlamentnej opozície, no podľa vlády má táto argumentácia prevažne politický charakter a sama osebe nepreukazuje rozpor napadnutého zákona s ústavou. Vláda zdôraznila, že zákon č. 416/2025 Z. z. bol riadne prerokovaný, poslanci mali možnosť oboznámiť sa s jeho obsahom, parlament rokoval a hlasoval spôsobom ustanoveným zákonom, opozícia mala možnosť vystupovať v rozprave a o všetkých procesných návrhoch bolo rozhodnuté hlasovaním parlamentu. Skutočnosť, že parlamentná väčšina využila zákonné procesné nástroje upravené v zákone o rokovacom poriadku, nemožno bez ďalšieho považovať za protiústavný zásah do práv opozície. Ústava chráni pluralitu politickej súťaže a práva parlamentnej menšiny, avšak zároveň rešpektuje princíp vládnutia parlamentnej väčšiny ako základný princíp parlamentnej demokracie.

B. K namietanému nesúladu čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. (§ 119 ods. 6 Trestného poriadku):

K namietanému nesúladu s princípom právnej istoty a predvídateľnosti práva (čl. 1 ods. 1 ústavy) a nesúladu s právom na obhajobu (čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy):

103. Vláda vo svojom stanovisku zhrnula, že z návrhov navrhovateľov vyplýva, že § 119 ods. 6 Trestného poriadku navrhovatelia považujú za nejasný v niekoľkých aspektoch. Jeho nejasnosť má spočívať v tom, že nie je jasné: (i) čo sa myslí pod pojmom „akomkoľvek trestnom konaní“, (ii) výpovedí spolupracujúcej osoby v akom procesnom postavení sa uvedená „nepravdivosť a neúplnosť“ dotýka, (iii) o výpovede uskutočnené v akom časovom období ide, (iv) či má súd nepravdivosť a neúplnosť výpovede spolupracujúcej osoby oprieť o právoplatné rozhodnutie vydané v danom konaní, v ktorom mala vypovedať nepravdivo alebo neúplne, alebo sám túto skutočnosť vyhodnotiť ako predbežnú otázku podľa § 7 Trestného poriadku.

104. Podľa názoru vlády je napadnuté ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku jasné v tom, na aké právne vzťahy dopadá, za akých podmienok (dôkazy získané od osoby, ktorej bol poskytnutý benefit a ktorá vypovedala nepravdivo alebo neúplne) a aká je sankcia

(nepoužiteľnosť dôkazov získaných od takejto osoby). Nejasnosť danej normy tak podľa názoru vlády nedosahuje mieru, ktorá by bola neústavná z pohľadu princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva.

105. Vychádzajúc z príslušnej časti dôvodovej správy k predmetnému pozmeňovaciemu návrhu, vláda konštatovala, že zákonodarca pri tejto úprave myslel najmä na prax zneužívania spolupracujúcich obvinených, ktorí sa v iných konaniach preukázali ako nedôveryhodní, a to tým spôsobom, že v iných konaniach vypovedali nepravdivo alebo neúplne, pričom súdy sa nedostatočne vysporiadali s touto skutočnosťou. Cieľom tejto úpravy je teda zabrániť zneužívaniu inštitútu spolupracujúcej osoby, ktorej bol poskytnutý benefit, a nespravodlivým odsúdeniam na základe výpovedí takýchto osôb, ktoré sa preukázali v iných konaniach ako nedôveryhodné na základe ich „nepravdivých alebo neúplných“ výpovedí. Uvedený cieľ sa snaží dosiahnuť tým, že za nepoužiteľný dôkaz ustanovuje aj dôkazy získané od osôb, ktorým bol poskytnutý benefit, ktoré v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedali pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedli vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti. Podľa názoru vlády slová „akomkoľvek trestnom konaní“ tak s ohľadom na účel nemožno vykladať spôsobom, že ide o akékoľvek trestné konanie v tom najširšom slova zmysle – takýto výklad by bol absurdný aj s ohľadom na fakt, že neexistuje spoľahlivý spôsob, ako zistiť, v akých veciach za svoj život spolupracujúca osoba vypovedala a či v nich hovorila pravdu. Tieto slová je tak nutné vykladať spôsobom, že ide o trestné konania, ktoré sú časovo alebo vecne spojené s dotknutým konaním, a to cez benefit poskytnutý spolupracujúcej osobe alebo trestnú činnosť, o ktorej vypovedá za tento benefit. Takéto konania nie je možné jednoznačne časovo ohraničiť. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca týmto slovným spojením mal úmysel podchytiť práve situácie, keď spolupracujúca osoba vypovedá v rôznych konaniach o rôznych skutkoch, vrátane situácie, keď je vylúčená na samostatné konanie. Z uvedeného hľadiska tak slovom „akomkoľvek“ mal zákonodarca na mysli aj to, že nie je podstatné postavenie takejto osoby v iných konaniach, teda nie je podstatné, či spolupracujúca osoba v týchto iných konaniach vypovedala ako svedok alebo obvinený.

106. Vláda sa nestotožnila ani s námietkou, že napadnuté ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku naráža na právo spolupracujúcej osoby na obhajobu vo veci, v ktorej je obvinená, keďže v rámci svojho práva na obhajobu môže obvinený klamať, zavádzať alebo mlčať a jediným zákonným limitom sú trestné činy podľa § 344 až § 346 Trestného zákona. Podľa názoru vlády sa toto ustanovenie nijak nedotýka obhajobného práva obvineného „klamať“ a nijak mu v tom nebráni – nesankcionuje osobu za to, že v rámci svojej obhajoby klamala. Sankcia tejto normy nastáva až v iných veciach, v ktorých môžu byť dôkazy získané od danej osoby vyhodnotené ako „nedôveryhodné“, a tak nepoužiteľné. Napadnuté ustanovenie tak v podstate iba zakotvuje pravidlo, že ak takáto osoba bude klamať, bude to mať za následok nepoužiteľnosť dôkazov získaných od nej, prípadne môže vyústiť do straty benefitov, ktoré spolupracujúca osoba získala, avšak na benefit nie je právny nárok a pri ich odobratí taktiež nemožno hovoriť o porušení práva na obhajobu.

107. Zákonodarca (aj keď nie priamočiarym spôsobom) zakotvil povinnosť spolupracujúcich osôb, ktorým bol poskytnutý benefit, vypovedať pravdu, a to nielen v konaniach, v ktorých sú svedkom, ale aj v konaní vedenom proti ich osobe. Považovať uvedené za porušenie práva na obhajobu je však podľa vlády nesprávne, keďže takáto spolupracujúca osoba spolupracuje z vlastnej vôle a výmenou za niektorý z benefitov. Ide o podobnú situáciu ako pri inštitúte priznania, s ktorým zákon taktiež spája možnosť pre páchateľa priaznivejšieho postupu alebo výsledku trestného konania. Táto norma nijak nebráni spolupracujúcej osobe v jej trestnej veci kedykoľvek „otočiť“ a uplatňovať svoje právo na obhajobu aj prostredníctvom klamania.

108. Takéto výpovede v trestných konaniach na druhej strane však predstavujú obrovské riziko z hľadiska spravodlivosti, a preto je na mieste, aby zákonodarca upravil pravidlá použitia takejto výpovede. Jedným z takýchto pravidiel môže byť aj povinnosť spolupracujúcej osoby vypovedať pravdu. Pričom nejde o unikátnu úpravu a aj v zahraničí sa možno stretnúť s tým, že právne poriadky požadujú od takýchto osôb vypovedať pravdivo, a to aj o svojej trestnej činnosti. Napríklad v Talianskej republike existuje povinnosť spolupracujúcej osoby do 180 dní vypovedať úplne a pravdivo o všetkej trestnej činnosti, o ktorej má vedomosť, vrátane tej, ktorú spáchala (článok 16-quater dekretálneho zákona č. 8/1991).

109. Vláda ďalej poukázala na to, že z odôvodnenia napadnutého ustanovenia vyplýva aj to, že jeho úmyslom nebolo vylúčiť iba výsluchy spolupracujúcich osôb, ktoré boli odsúdené

napr. za trestný čin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 Trestného zákona, keďže takéto odsúdenie je značne problematické. Uvedeným klamaním vo svojej podstate ani nemusí osoba naplniť skutkovú podstatu niektorého z trestných činov, napríklad ak ide o nepravdivú výpoveď takejto osoby, v ktorej však nikoho neusvedčuje, iba nepravdivo opisuje iné skutočnosti týkajúce sa svojej trestnej činnosti. Z uvedených dôvodov tak vyplýva, že to, či osoba vypovedala nepravdivo alebo zamlčala podstatné skutočnosti, musí byť posúdené v rámci voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku ako predbežná otázka podľa § 7 Trestného poriadku a nie je na mieste, aby orgány činné v trestnom konaní alebo súd čakali na rozhodnutie orgánov z iných konaní.

110. Podľa názoru vlády pritom nie je nezvyčajné, že vypovedajúca osoba v priebehu trestného konania mení svoju výpoveď, teda takáto osoba zjavne v niektorej časti trestného konania nevypovedala pravdivo. Takáto situácia je v praxi pomerne bežná a orgány činné v trestnom konaní a súdy majú prax v tom, ako sa s ňou vysporiadať. K záveru, že spolupracujúca osoba „vypovedala nepravdivo alebo zamlčala podstatné skutočnosti“, tak nestačí iba to, že osoba raz vypovedala nepravdivo v ktorejkoľvek fáze trestného konania, ale orgány činné v trestnom konaní a súd musia túto skutočnosť vyhodnotiť v kontexte všetkých jej výpovedí. Možno tak povedať, že ide aj o isté hodnotenie dôveryhodnosti osoby, ktorú ak orgán aplikácie práva vyhodnotí ako nedôveryhodnú (teda, že vypovedala nepravdivo alebo neúplne), musí vylúčiť použiteľnosť dôkazov získaných od takejto osoby. V tomto smere zákonodarca explicitne doplnil medzi náležitosti odôvodnenia rozsudku aj zhodnotenie dôveryhodnosti spolupracujúcej osoby v § 168 ods. 1 Trestného poriadku.

111. Poukazujúc na potrebu systematického výkladu napadnutého § 119 ods. 6 Trestného poriadku, vláda uviedla, že toto ustanovenie je nutné aplikovať najmä v súvislosti s odsekom 5 príslušného paragrafu, na ktorý aj odkazuje a v ktorom sa vyjadruje nepoužiteľnosť dôkazu získaného prostredníctvom nezákonného benefitu, pričom odsek 6 iba dopĺňa, že za takýto dôkaz je nutné považovať aj dôkaz získaný od osoby, ktorej bol poskytnutý benefit (§ 10 ods. 24 Trestného poriadku) a ktorá v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti.

112. Nadväzujúc na uvedené, vláda poukázala na to, že § 119 ods. 6 Trestného poriadku hovorí o „osobe, ktorej bol poskytnutý benefit“, pričom benefit podľa § 10 ods. 24 Trestného poriadku možno poskytnúť iba spolupracujúcej osobe. Poskytovanie benefitov spolupracujúcej osobe upravuje § 33a Trestného poriadku, z ktorého o. i. vyplýva, že súčasťou spolupráce spolupracujúcej osoby s orgánmi činnými v trestnom konaní je aj spísanie záznamu o tejto spolupráci, ktorý obsahuje okrem iného aj podmienky na priznanie benefitov a spôsob, akým sa spolupracujúca osoba podieľa alebo má podieľať na objasňovaní a usvedčovaní z trestnej činnosti, ktorú je nutné v danom zázname opísať. Tieto záznamy sú súčasťou spisu a obhajoba má následne právo nazrieť do takýchto záznamov. Súčasťou sú aj záznamy o spolupráci v iných trestných veciach. Podľa názoru vlády v prípade, ak prijmeme výklad, že napadnuté ustanovenie sa dotýka akýkoľvek trestných konaní, ktoré majú vecný alebo časový súvis s benefitom, ktorý bol poskytnutý spolupracujúcej osobe, tak tieto relevantné konania je možné zistiť aj práve z uvedených záznamov o spolupráci. Bolo by absurdné, ak by zákonodarca požadoval od orgánov činných v trestnom konaní, súdov alebo od obhajoby, aby prácne skúmali všetky konania, v ktorých spolupracujúca osoba bola obvinená alebo svedčila, na účely zistenia, či osoba je „dôveryhodná“. Z kontextu § 33a Trestného poriadku tak vyplýva, že zákonodarca mal na mysli iba konania, ktoré sú vecne alebo časovo spojené s daným konaním, pričom to, ktoré konania to sú, možno zistiť najmä zo záznamov o spolupráci. Samozrejme, v praxi sa môže vyskytnúť situácia, keď z rôznych dôvodov nebude možné zistiť všetky relevantné konania spojené s poskytnutým benefitom. V takom prípade už bude na predmetných subjektoch, aby všetky tieto relevantné konania dohľadali iným spôsobom.

113. Podľa názoru vlády tomu, že musí ísť iba o akékoľvek iné trestné konania, ktoré majú relevanciu pre uvedené konanie, v ktorom je „dôveryhodnosť“ spolupracujúcej osoby skúmaná z pohľadu benefitu, ktorý bol poskytnutý, napovedajú aj všeobecné ustanovenia o dokazovaní § 119 ods. 1 a 3 Trestného poriadku. Ustanovenie § 119 ods. 1 Trestného poriadku demonštratívne menuje skutočnosti, ktoré je nutné v trestnom konaní dokazovať, a následne ods. 3 definuje, akými prostriedkami, pričom je v ňom uvedené, že „za dôkaz môže

slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci“. Ak dôkazom môže byť čokoľvek, čo môže prispieť k objasneniu veci, negatívnym výkladom tohto ustanovenia tak možno dovodiť, že dôkazom nie je to, čo neprispieva k náležitému objasneniu veci. „Nepravdivá“ výpoveď spolupracujúcej osoby v inom konaní, ktoré nemá relevantnú súvislosť s benefitmi, ktoré boli spolupracujúcej osobe poskytnuté, tak nie je dôkazom, ktorý by mohol prispieť k objasneniu dôveryhodnosti spolupracujúcej osoby v konaní, v ktorom sú navrhnuté alebo vykonané dôkazy prameniace zo spolupráce.

114. Vychádzajúc z uvedeného, vláda dospela k záveru, že napadnuté ustanovenie neporušuje princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva, pričom akékoľvek prípadné nejasnosti je možné preklenúť ich výkladom.

K namietanému porušeniu princípu deľby moci a zasahovaniu do nezávislosti súdu:

115. Pokiaľ ide o namietané porušenie princípu deľby moci a zasahovanie do nezávislosti súdu napadnutým ustanovením § 119 ods. 6 Trestného poriadku, podľa názoru vlády by neústavné bolo len také ustanovenie, ktoré by deľbu moci nerešpektovalo a ktorým by si zákonodarca privlastnil niektorú z funkcií, ktorú ústava zverila výlučne moci súdnej, napríklad protiústavnou by bola taká úprava, ktorá by umožňovala zákonodarcovi rušiť súdne rozhodnutia. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatoval (PL. ÚS 16/95), že rešpektovanie ústavných zásad deľby moci a rovnosti jednotlivých zložiek štátnej moci neumožňuje národnej rade zákonom nahradzovať konanie a rozhodnutie všeobecných súdov v občianskoprávnych a trestnoprávnych veciach. Zákonodarca teda nemôže voľne disponovať jednotlivými zložkami moci v štáte, keďže je taktiež viazaný ústavou.

116. Podľa názoru vlády napadnuté ustanovenie je všeobecným ustanovením, ktoré nepokrýva iba jeden konkrétny právny vzťah, ale aplikuje sa na všetky dotknuté právne vzťahy, čím spĺňa podmienky všeobecnosti a abstraktnosti. Taktiež z pohľadu deľby moci si touto úpravou zákonodarca neprivlastnil právomoc súdov aplikovať túto (alebo inú) normu v trestných veciach. Zákonodarca v tejto norme iba stanovil nepoužiteľnosť dôkazov, ktoré boli získané od spolupracujúcej osoby, ktorej bol poskytnutý benefit, ak takáto osoba v akomkoľvek trestnom konaní vypovedala nepravdivo alebo neúplne. Avšak to, či osoba vypovedala nepravdivo alebo neúplne, musí stále vyhodnotiť súd v konkrétnom prípade, a preto vláda nesúhlasí s argumentom, že táto úprava zasahuje do súdnej moci. Použiteľnosť (resp. prípustnosť) dôkazov v konaní je bežná súčasť úpravy procesných noriem, najmä ak ide o trestné právo, ktoré svojou väčšou formálnosťou v tejto oblasti musí zabezpečovať vyššiu ochranu oprávnených záujmov a práv, keďže ide o konanie, v ktorom hrozí vážny a nenapraviteľný zásah do práv a slobôd osôb, proti ktorým sa vedie konanie. Napadnuté ustanovenie navyše ani nevylučuje absolútne dôkazy získané od spolupracujúcich osôb, ale iba od osôb, ktoré súd vyhodnotí ako „nedôveryhodné“, a teda bez ďalšieho nevylučuje použiteľnosť dôkazov, ale iba sprísňuje podmienky ich použitia s ohľadom na dôveryhodnosť a pravdovravnosť spolupracujúcich osôb, ktorým boli poskytnuté benefity.

K namietanému zasahovaniu do princípu voľného hodnotenia dôkazov:

117. Vláda nepovažuje za protiústavné a ani za nezvyčajné, že zákonodarca vylučuje použiteľnosť niektorých dôkazov, pričom napadnuté ustanovenie ani nevylučuje tieto dôkazy bez ďalšieho, ale až na základe ich vyhodnotenia súdom. Či osoba vypovedala pravdivo aj v iných relevantných konaniach, musí súd vyhodnotiť, keďže nejde o objektívnu skutočnosť (napr. ako plynutie času v prípade premlčania). Pravdivosť a úplnosť sú subjektívne kategórie, ktoré musí súd vyhodnotiť. Ak napríklad páchateľ vypovedá, že videl modré auto, pričom z kamerového záznamu je zjavné, že auto bolo červené, neznamená to automaticky, že vypovedal nepravdivo. Na pravdivosť jeho výpovede mohol mať vplyv celý rad ďalších faktorov (či bol deň alebo noc, vzdialenosť od auta, rýchlosť auta, stresujúce faktory, schopnosť svedka rozoznávať farby a pod.), ktoré musí súd v rámci voľného hodnotenia dôkazov vyhodnotiť pred tým, ako prehlási „nedôveryhodnosť“ takejto osoby. Súd tak musí s ohľadom na uvedené vyhodnotiť „dôveryhodnosť“ spolupracujúcej osoby, ktorej bol poskytnutý benefit, a to každú výpoveď zvlášť a vo vzájomnej súvislosti, keďže osoby môžu aj meniť svoje výpovede počas trestného konania. Až v prípade, že súd vyhodnotí takúto osobu za „nedôveryhodnú“, má povinnosť vylúčiť dôkazy získané od takejto osoby. Zákon tak podľa názoru vlády ponecháva súdu dostatok voľnosti pri hodnotení dôveryhodnosti týchto dôkazov.

K namietanej nepreskúmateľnosti skutkového stavu v reťazci zákonným spôsobom získaných dôkazov:

118. Podľa názoru vlády napadnuté ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku nevylučuje použitie výpovede osôb, ktoré dostali benefity, bez ďalšieho, ale iba sprísňuje podmienky ich použitia s ohľadom na spravodlivosť konania a dôveryhodnosť týchto dôkazov.

K namietanému nesúladu s pozitívnym záväzkom štátu efektívne stíhať trestnú činnosť:

119. Pokiaľ ide o namietaný nesúlad § 119 ods. 6 Trestného poriadku s pozitívnym záväzkom stíhať trestnú činnosť, vláda vo svojom stanovisku uviedla, že toto ustanovenie vylučuje použite dôkazov od spolupracujúcich osôb iba za určitých podmienok, i keď je pravdou, že istým spôsobom sťažuje dôkaznú situáciu vo veciach, v ktorých navrhnuté dôkazy pochádzajú od spolupracujúcej osoby. Podľa vlády napadnuté ustanovenie reaguje na zneužívanie inštitútu spolupracujúceho obvineného a dopad na spravodlivosť konania. V tejto súvislosti vláda poukázala na to, že Slovenská republika je kritizovaná ESĽP – v rovine právneho rámca sa Slovenskej republike vyčíta, že chýba jasné zadefinovanie benefitov, podmienok spolupráce a chýba aj súdna kontrola nad takýmito spoluprácami, v aplikačnej praxi sú to problémy s nedostatočným vyhodnotením dôveryhodnosti dôkazov získaných od spolupracujúcej osoby a taktiež s prístupom obhajoby k nazretiu do podmienok tejto spolupráce.

120. Podľa názoru vlády pozitívny záväzok štátu efektívne vyšetrovať trestnú činnosť nemôže ustúpiť právu na spravodlivý proces. Zneužívanie trestného práva zo strany štátu je obzvlášť nebezpečný jav a najmä z tohto dôvodu existuje v trestnom práve celý rád záruk, či už v rovine hmotného práva, alebo procesného, aby k takémuto zneužívaniu nedošlo. Použitie dôkazov, ktoré štát získal výmenou za až v niektorých prípadoch praktickú beztrestnosť páchateľa trestnej činnosti, je z pohľadu práva na spravodlivý proces veľké riziko, s ktorým sa súdy a orgány činné v trestnom konaní musia vysporiadať a pristupovať k takýmto dôkazom opatrne. V takýchto prípadoch musia existovať zákonné záruky na to, aby štát nevytváral „profesionálnych svedkov“, ktorí za svoju beztrestnosť alebo iné výhody budú usvedčovať iné osoby z trestnej činnosti.

121. ESĽP vo svojej judikatúre tak sformoval určité záruky, ktoré musia sprevádzať použitie dôkazov od spolupracujúcich obvinených. Jednou z týchto požiadaviek je aj to, aby sa súdy dostatočne vysporiadali s námietkami obhajoby, obzvlášť ak ide o nepoužiteľnosť takýchto dôkazov. Tieto nároky stúpajú priamo úmerne s nárastom rozsahu a významu výhod, ktoré sú poskytované spolupracujúcemu obvinenému. Zákonodarca tým, že zaviedol svojím spôsobom povinnosť vypovedať pravdu pre spolupracujúceho obvineného, ktorému boli poskytnuté benefity, zaviedol ďalšiu záruku pre spravodlivosť konania, v ktorom existujú dôkazy získané od osoby, ktorá mala z takéhoto konania prospech. Podľa názoru vlády zákonodarca tým, že zaviedol ďalšie podmienky na použitie dôkazov od spolupracujúcich osôb, a to bez toho, aby takéto dôkazy bez ďalšieho vylúčil, sťažil dôkaznú situáciu v určitých konaniach, avšak neurobil ju nemožnou. Nemožno tak hovoriť, že by takouto úpravou znemožnil štátu efektívne odhaľovať trestnú činnosť a usvedčovať páchateľov z nej. Takéto sťaženie však malo legitímny cieľ, ktorým je ochrana práva na spravodlivý proces, ktorého nedostatočnú ochranu v danej oblasti v právnom poriadku Slovenskej republiky už konštatoval aj ESĽP.

C. K namietanému nesúladu čl. II bodu 2 zákona č. 416/2025 Z. z. (doplnenie § 168 ods. 1 Trestného poriadku):

122. Vo vzťahu ku skupinou poslancov namietanému nesúladu čl. II bodu 2 zákona č. 416/2025 Z. z. (doplnenie § 168 ods. 1 Trestného poriadku) vláda vo svojom stanovisku konštatovala, že návrh skupiny poslancov sa podrobne neústavnosti tohto ustanovenia nevenuje – návrh skupiny poslancov len zmieňuje, že toto ustanovenie prenáša zodpovednosť za neprimerané zákonné nastavenie na súd prostredníctvom korekčných výnimiek, na základe čoho skupina poslancov analogicky dôvodí, že súd nemôže „aspoň hodnotiť“ dôveryhodnosť spolupracujúcej osoby podľa § 168 ods. 1 Trestného poriadku, ak jej výpoveď bola zákonom už predtým diskvalifikovaná ako dôkaz získaný prostredníctvom nezákonného benefitu. Uvedeným však podľa názoru vlády skupina poslancov namieta skôr protiústavnosť § 119 ods. 6 Trestného

poriadku ako doplnenia § 168 ods. 1 Trestného poriadku.

123. Vláda v tejto súvislosti poukázala, že do § 168 ods. 1 Trestného poriadku bolo explicitne doplnené, aby súd v odôvodnení rozsudku vyhodnotil aj dôveryhodnosť spolupracujúcej osoby, ktorej bol poskytnutý benefit. Požiadavka na hodnotenia dôveryhodnosti tejto osoby mala byť aj podľa predošlého právneho stavu súčasťou hodnotenia vykonaných dôkazov. Táto požiadavka vyplýva aj z judikatúry ESĽP, pričom problémom v intenciách Slovenskej republiky bolo práve to, že súdy sa nie vždy dôsledne s hodnotením dôveryhodnosti spolupracujúcich osôb, ktorým boli poskytnuté benefity, vysporiadali. Uvedené ustanovenie iba vyjadruje ďalšiu náležitosť, ktorú by malo mať odôvodnenie rozsudku, a preto sa podľa názoru vlády nemožno stotožniť so skupinou poslancov, že by toto doplnenie „prenášalo zodpovednosť za neprimerané zákonné nastavenie na súd“. Nemožno sa stotožniť ani s tým, že je protiústavné to, že zákonodarca v tomto smere explicitne vyjadril určitú náležitosť alebo vlastnosť, ktorú by malo mať odôvodenie súdneho rozsudku. Keď tak možno argumentovať práve naopak, a to tak, že čím vyššie nároky kladie zákonodarca na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, tým je vo väčšej miere poskytnutá ochrana práva na spravodlivý proces. Práve kvalitné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je dôležitým predpokladom, aby dotknuté osoby a prípadne súdy vyššej inštancie vedeli, akými úvahami sa súd zaoberal a na základe čoho rozhodol a ako rozhodol. Kvalitné odôvodnenie rozsudku je dôležitou vlastnosťou rozsudku, bez ktorého by rozhodnutie nebolo preskúmateľné. Z uvedených dôvodov považuje vláda návrh skupiny poslancov aj v časti týkajúcej sa neústavnosti doplnenia § 168 ods. 1 Trestného poriadku za nedôvodný.

124. V závere vláda svoje stanovisko doplnila o informáciu, že v súčasnosti prebieha v národnej rade legislatívny proces zmeny (novelizácie) niektorých ustanovení Trestného poriadku a Trestného zákona. Dňa 7. mája 2026 doručila vláda národnej rade vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (parlamentná tlač č. 1314), ktorý sa zaoberá komplexným doplnením právnej úpravy týkajúcej sa spolupracujúcich obvinených, ich benefitov a podmienok spolupráce, a teda novelizuje napadnuté ustanovenia. Predmetný vládny návrh zákona by mal byť (v prvom čítaní, pozn.) prerokovaný na schôdzi národnej rady so začiatkom 26. mája 2026, pričom jeho účinnosť je stanovená na 1. november 2026.

III.3. Repliky navrhovateľov:

III.3.1. Repliky špecializovaného trestného súdu:

125. Špecializovaný trestný súd zastúpený samosudcom JUDr. Milanom Cisarikom vo svojej replike z 9. júna 2026 (doručenej ústavnému súdu 10. júna 2026) uviedol, že nepovažuje za potrebné sa vyjadrovať k stanovisku národnej rady, keďže neobsahuje žiadne argumenty týkajúce sa jeho návrhu. Vo vzťahu k stanovisku vlády poukázal na to, že z neho vyplýva, že vláda národnej rade 7. mája 2026 predložila návrh zákona, ktorým sa má meniť aj napadnuté ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku, z čoho vyvodil, že aj vláda si uvedomuje nesúlad napadnutého ustanovenia s ústavou a dohovorom.

126. Špecializovaný trestný súd zastúpený samosudkyňou Mgr. Pamelou Záleskou vo svojej replike z 9. júna 2026 (doručenej ústavnému súdu 11. júna 2026) uviedol, že nevyužíva možnosť zaujať stanovisko k stanovisku národnej rady, keďže sa v ňom nenachádzajú žiadne argumenty týkajúce sa jeho návrhu. Vo vzťahu k stanovisku vlády v podstatnom uviedol, že ak by bola vláda presvedčená o správnosti a vhodnosti úpravy napadnutého ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku a nemala by žiadne pochybnosti o jeho súladnosti, nepovažovala by za potrebné predkladať do legislatívneho procesu ďalšiu zmenu tohto ustanovenia tak, ako to dáva do pozornosti ústavnému súdu v bode X svojho stanoviska. Vo vzťahu k argumentom uvedeným v bode VII stanoviska vlády uviedol, že sú nielen dôkazom o hlbokom nepochopení procesu dokazovania v trestnom konaní, ale sú tiež dôkazom o absencii poznatkov o inštitúte spolupracujúcich osôb, ktoré sú vo výsledku spôsobilé deštruovať trestný proces, jeho základné princípy a pravidlá a napokon aj nezanedbateľne oslabiť Slovenskú republiku ako demokratický a právny štát.

III.3.2. Replika generálneho prokurátora:

127. Generálny prokurátor vo svojej replike z 30. júna 2026 (doručenej ústavnému súdu 30. júna 2026) vo vzťahu k stanovisku vlády uviedol, že ministerstvo spravodlivosti vo svojom vyjadrení prezentovalo iba jednu z viacerých interpretačných alternatív napadnutého ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku. Podľa názoru generálneho prokurátora tento reštriktívny výklad popierajúci primárny jazykovo-gramatický zmysel textu v konečnom dôsledku len potvrdzuje zjavnú nejednoznačnosť, neúplnosť a neurčitosť posudzovanej právnej normy. Odstránenie týchto legislatívnych nedostatkov zakladá vysokú mieru právnej neistoty a pre orgány aplikácie práva predstavuje neúmerne komplexnú a interpretačne náročnú úlohu. Tento stav je podľa generálneho prokurátora v priamom rozpore s materiálnym chápaním princípov právneho štátu. Podmienkou *sine qua non* právneho štátu je totiž požiadavka právnej istoty, ktorej integrálnou súčasťou je predvídateľnosť práva, zrozumiteľnosť a vnútorná konzistentnosť právnych noriem. Ak samotné znenie zákona vyžaduje od aplikačných orgánov dotváranie práva nad rámec jeho gramatického vyjadrenia, dochádza k zásahu do legitímnych očakávaní adresátov práva a k ohrozeniu práva na spravodlivý proces. Nie je vylúčená ani svojvôľa v aplikačnej praxi, čo je v demokratickej spoločnosti neprípustné. Vo vzťahu k stanovisku národnej rady generálny prokurátor nezaujal žiadne stanovisko z dôvodu, že sa v ňom nenachádzajú žiadne argumenty týkajúce sa jeho návrhu.

III.3.3. Replika skupiny poslancov:

128. Skupina poslancov vo svojej replike z 23. júna 2026 (doručenej ústavnému súdu 5. júla 2026) na úvod uviedla, že stanoviská národnej rady a vlády nevyvracajú nosné dôvody protiústavnosti napadnutých ustanovení. Naopak, vo viacerých ohľadoch ich potvrdzujú, najmä tým, že vláda výslovne uvádza, že napadnuté ustanovenia neboli súčasťou vládneho návrhu zákona a že vláda nemá podklady, ktoré by tieto návrhy detailne analyzovali, a vychádza len z odôvodnenia poskytnutého poslancami. Takéto priznanie je významné najmä pri trestnoprávnych normách zasahujúcich do jadra slobody prejavu, politickej súťaže, práva na spravodlivý proces a nezávislosti súdov. Skupina poslancov zdôraznila, že predmetom konania nie je politická vhodnosť prijatej právnej úpravy, ale jej ústavná prípustnosť. Ústavný súd nemá nahrádzať zákonodarcu pri určovaní trestnej politiky štátu. Má však posúdiť, či zákonodarca pri uplatnení trestnej represie rešpektoval hranice materiálneho právneho štátu, princíp legality v trestnom práve, požiadavku proporcionality, slobodu prejavu, slobodnú súťaž politických síl a ústavné záruky spravodlivého trestného konania.

A. K namietanej neústavnosti legislatívneho procesu:

129. Pokiaľ ide o namietanú neústavnosť legislatívneho procesu, skupina poslancov uviedla, že vláda aj národná rada vo svojich stanoviskách implicitne redukujú ústavný prieskum na otázku, či bol formálne dodržaný zákon o rokovacom poriadku a či možno spätne identifikovať určitý legitímny cieľ napadnutej úpravy. Takýto prístup skupina poslancov považuje za nedostatočný. V materiálnom právnom štáte nestačí, aby zásah do základných práv mal podobu zákona a aby sa jeho účel dal dodatočne opísať všeobecnými pojmami ako ochrana bezpečnosti, verejného poriadku alebo spravodlivého procesu. Zákonodarca musí pri osobitne intenzívnych zásahoch preukázať aj racionalitu, nevyhnutnosť a primeranosť zvoleného prostriedku. Táto požiadavka je ešte prísnejšia pri trestnom práve. Trestné právo predstavuje najtvrdší nástroj v rukách verejnej moci, ktorým štát nielen reguluje správanie jednotlivcov (adresátov právnej normy), ale spája s ním spoločenské odsúdenie, hrozbu odňatia slobody a sekundárne dôsledky odsúdenia. Ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 106/2011 pripomenul, že ani v oblasti trestnej politiky nie je zákonodarca zbavený povinnosti rešpektovať požiadavky materiálneho právneho štátu a proporcionality trestnej represie. Rovnako v rozhodovaní o novele trestných kódexov vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 3/2024 ústavný súd pracoval s predpokladom, že trestná politika musí byť racionálna, nesvojvoľná a ústavne odôvodnená. Skupina poslancov preto odmieta tézu, podľa ktorej samotná existencia parlamentnej väčšiny a formálne hlasovanie v národnej rade postačujú na ústavné legitimizovanie trestnoprávnych prílepkov prijatých bez riadnej odbornej, verejnej a parlamentnej deliberácie. Parlamentná väčšina je oprávnená vládnuť, nie však zbaviť zákonodarný proces jeho ústavného obsahu.

130. Nadväzujúc na uvedené, skupina poslancov poukázala na to, že národná rada vo svojom

stanovisku stavia procesnú obranu najmä na tom, že skrátené legislatívne konanie bolo odôvodnené nárastom majetkových deliktov, že poslanci mali možnosť vystupovať v rozprave a že minister spravodlivosti vyjadril súhlas s rozširujúcim pozmeňujúcim návrhom. Vláda obdobne uvádza, že predmetné procesné rozhodnutia boli prijaté hlasovaním parlamentnej väčšiny a že jednotlivé okolnosti nedosiahli ústavnú intenzitu. Skupina poslancov s týmito závermi národnej rady a vlády nesúhlasí a argumentuje, že pôvodný vládny návrh zákona sa týkal predovšetkým trestnosti opakovaných drobných krádeží, teda konkrétnej otázky majetkovej kriminality. Napadnuté ustanovenia však do pôvodného vládneho návrhu vložili úplne odlišné regulačné celky: novú skutkovú podstatu marenia volebnej kampane, novú skutkovú podstatu popierania mierového usporiadania po druhej svetovej vojne a procesnú úpravu použiteľnosti dôkazov získaných od spolupracujúcich osôb. Tieto okruhy podľa skupiny poslancov nemožno považovať za prirodzené dopracovanie pôvodného návrhu, ale ide o samostatné, normatívne závažné a ústavne citlivé témy, ktoré by v právnom štáte vyžadovali riadny legislatívny proces, odbornú diskusiu a riadne posúdenie dopadov.

131. Podľa skupiny poslancov je ústavne neudržateľný argument národnej rady, podľa ktorého je rozhodujúce iba to, že bol „otvorený“ Trestný zákon – ak by totiž stačilo, že návrh zákona novelizuje Trestný zákon, potom by akýkoľvek pozmeňujúci návrh k akejkoľvek skutkovej podstate alebo k akejkoľvek procesnej otázke trestného konania bol automaticky prípustný. Takýto výklad by úplne vyprázdnil požiadavku vecnej súvislosti pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov a premenil by druhé čítanie na mechanizmus obchádzania štandardného legislatívneho procesu.

132. Pokiaľ ide o súhlas ministra spravodlivosti podľa § 94 ods. 2 rokovacieho poriadku – ten podľa názoru skupiny poslancov nemôže konvalidovať absenciu vecnej súvislosti ani nahradiť ústavne požadovanú transparentnosť a deliberatívnosť zákonodarného procesu, keďže súhlas predkladateľa je procesnou podmienkou rokovacieho poriadku, nie materiálnou ústavnou licenciou na pripojenie ľubovoľného trestnoprávneho obsahu k už prerokúvanému návrhu zákona.

133. Podľa skupiny poslancov neobstojí ani odkaz národnej rady na to, že časť pozmeňujúceho návrhu mala byť poslancom známa z inej parlamentnej tlače – znalosť návrhu z iného legislatívneho konania nemôže nahradiť riadne prerokovanie v konkrétnom legislatívnom procese, v ktorom sa návrh stáva súčasťou zákona. Ústavne relevantná nie je abstraktná možnosť, že niektorí poslanci sa s textom mohli stretnúť v minulosti, ale to, či konkrétny zákon prešiel predvídateľným, verejným a deliberatívnym procesom.

134. V súvislosti s argumentom národnej rady, že obmedzenie rozpravy podľa § 29a rokovacieho poriadku a ukončenie rozpravy podľa § 35 ods. 7 rokovacieho poriadku sú zákonné nástroje, skupina poslancov uviedla, že nenamieta izolovanú existenciu týchto nástrojov, ale ich kumulatívne použitie v procese, v ktorom boli zásadné trestnoprávne normy vložené do návrhu v poslednej fáze a schválené bez riadneho priestoru na odborné a politické spracovanie. Práve kumulácia skráteného legislatívneho konania, časového obmedzenia rozpravy, neskorého vloženia vecne nesúrodých návrhov a ukončenia rozpravy vytvorila situáciu, v ktorej formálne hlasovanie nemôže zakryť materiálne zlyhanie deliberatívnej funkcie parlamentu. Podľa názoru skupiny poslancov je v tomto smere osobitne významný nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 26/2019 (moratórium na volebné prieskumy), v ktorom ústavný súd síce uznal, že dotváranie návrhu zákona pozmeňujúcimi návrhmi je právom poslancov, avšak zároveň zdôraznil, že toto právo je spojené s procedurálnymi, formálnymi a obsahovými požiadavkami zabezpečujúcimi transparentnosť, predvídateľnosť a deliberatívnosť zákonodarného procesu. Presne tieto hodnoty boli podľa skupiny poslancov v napadnutom legislatívnom procese porušené.

B. K namietanému nesúladu novelizácie Trestného poriadku:

135. Pokiaľ ide o namietaný nesúlad § 119 ods. 6 Trestného poriadku, skupina poslancov uviedla, že vláda zavedenie tohto ustanovenia obhajuje najmä tým, že jeho nejasnosti možno preklenúť historickým, teleologickým a systematickým výkladom, pričom sama priznáva, že jazykové znenie ustanovenia vyvoláva otázky týkajúce sa pojmu „akomkoľvek trestnom konaní“, procesného postavenia spolupracujúcej osoby, časového rozsahu dotknutých výpovedí a toho, či má nepravdivosť posudzovať súd ako predbežnú otázku.

136. Podľa názoru skupiny poslancov táto argumentácia vlády nevyvracia protiústavnosť § 119

ods. 6 Trestného poriadku, ale ju, naopak, potvrdzuje. Trestnoprocesná norma, ktorá môže zásadným spôsobom vylúčiť dôkazy v trestnom konaní, ovplyvniť zistenie skutkového stavu, zasiahnuť do práv obvineného, poškodeného aj do pozitívneho záväzku štátu účinne vyšetrovať závažnú trestnú činnosť, musí byť formulovaná jasne a predvídateľne. Nie je prípustné, aby jej základný rozsah museli súdy konštruovať až prostredníctvom rozsiahleho záchranného výkladu, ktorý sa odchyľuje od slovného znenia. Výklad vlády, podľa ktorého slová „v akomkoľvek trestnom konaní“ neznamenajú akékoľvek trestné konanie, ale len konania časovo alebo vecne spojené s dotknutým konaním, nie je ústavnokonformným výkladom v pravom zmysle slova, ale normotvornou korekciou. Zákonodarca takúto podmienku do textu nevložil. Ak by mala byť podmienkou vecná alebo časová súvislosť, musela by byť v zákone vyjadrená. V trestnom procese nemožno základné limity použiteľnosti dôkazov ponechať na dodatočné dopísanie judikatúrou.

137. Skupina poslancov považuje za problematický aj návrh vlády, aby súd nepravdivosť alebo neúplnosť výpovede spolupracujúcej osoby posudzoval ako predbežnú otázku. Tým sa v každom konaní, v ktorom vystupuje spolupracujúca osoba, otvára potenciálne rozsiahly vedľajší spor o pravdivosť jej výpovedí v iných trestných konaniach, o rozsah poskytnutých benefitov, o súvis týchto benefitov s jednotlivými výpoveďami a o to, či išlo o podstatné skutočnosti. Takýto model vytvára riziko neprehľadnosti, prieťahov a nepredvídateľnosti dôkazného procesu.

138. Skupina poslancov nesúhlasí ani s tvrdením vlády, že § 119 ods. 6 Trestného poriadku je len bežnou úpravou prípustnosti dôkazov. Napadnuté ustanovenie totiž nevylučuje dôkaz pre nezákonnosť spôsobu jeho získania, ale pre neskoršie alebo paralelné hodnotenie osoby ako nedôveryhodnej v inom kontexte. Ide o kvalitatívne odlišný zásah: zákonodarca premieňa otázku vierohodnosti osoby, ktorá má byť predmetom voľného hodnotenia dôkazov v konkrétnom konaní, na automatický dôvod nepoužiteľnosti dôkazov, čím zasahuje do samotného jadra súdneho hodnotenia dôkazov. Judikatúra ESĽP vo veciach Adamčo v. Slovakia a Erik Adamčo v. Slovakia nevyžaduje takúto automatickú diskvalifikáciu dôkazov. ESĽP kritizoval nedostatočné záruky pri použití výpovedí spolupracujúcich osôb, najmä nedostatočné individuálne posúdenie rozsahu a povahy benefitov, motívov svedkov, prístupu obhajoby k relevantným informáciám a kvality odôvodnenia vnútroštátnych súdov. Z týchto rozsudkov vyplýva potreba transparentnosti, kontradiktórnosti a individualizovaného hodnotenia, nie paušálna zákonná domnienka nepoužiteľnosti dôkazov založená na nejasne definovanej nepravdivosti v „akomkoľvek“ inom konaní.

139. Podľa názoru skupiny poslancov preto argument vlády, že napadnuté ustanovenie chráni právo na spravodlivý proces, míňa podstatu veci.

140. Pokiaľ vláda uvádza, že pozitívny záväzok štátu účinne stíhať trestnú činnosť nemôže prevážiť nad právom na spravodlivý proces, skupina poslancov s touto všeobecnou tézou súhlasí. Z nej však nevyplýva ústavnosť § 119 ods. 6 Trestného poriadku. Práve ústavne konformné riešenie musí zachovať rovnováhu medzi právom obvineného na spravodlivý proces, právami poškodených, verejným záujmom na účinnom stíhaní závažnej kriminality a nezávislou rozhodovacou právomocou súdu, pričom napadnuté ustanovenie túto rovnováhu narúša.

141. Pokiaľ ide o namietaný nesúlad novelizáciou doplneného znenia § 168 ods. 1 Trestného poriadku, skupina poslancov uviedla, že podľa vlády doplnenie § 168 ods. 1 Trestného poriadku iba explicitne vyjadruje povinnosť súdu hodnotiť dôveryhodnosť spolupracujúcej osoby a že vyššie nároky na odôvodnenie rozsudku posilňujú právo na spravodlivý proces. Skupina poslancov v tejto súvislosti nepolemizuje s tým, že dôveryhodnosť spolupracujúcej osoby má byť v trestnom konaní dôsledne hodnotená a riadne odôvodnená. Práve naopak, ide o požiadavku vyplývajúcu z judikatúry ESĽP aj z ústavných princípov spravodlivého procesu. Problém však podľa skupiny poslancov spočíva v systémovej väzbe medzi § 168 ods. 1 a § 119 ods. 6 Trestného poriadku. Ak § 119 ods. 6 konštruuje nejasný a automatizovaný režim nepoužiteľnosti dôkazov, samotná povinnosť súdu hodnotiť dôveryhodnosť spolupracujúcej osoby tento deficit neodstraňuje. Zákonodarca nemôže najprv vytvoriť procesnú normu, ktorá neprimerane predurčuje použiteľnosť dôkazov, a následne sa dovolávať toho, že súd má v odôvodnení nejako opísať dôveryhodnosť osoby. Skupina poslancov preto trvá na tom, že napadnutá úprava v § 168 ods. 1 Trestného poriadku musí byť posudzovaná spolu s § 119 ods. 6 Trestného poriadku ako súčasť jedného normatívneho mechanizmu. Podľa názoru skupiny poslancov v prípade, ak by ústavný súd dospel k záveru o protiústavnosti § 119

ods. 6 Trestného poriadku, bolo by potrebné posúdiť aj ďalší osud nadväzujúcej časti § 168 ods. 1 Trestného poriadku, aby v právnom poriadku nezostala norma viazaná na neústavnú konštrukciu použiteľnosti dôkazov.

142. Vo vzťahu k argumentu vlády, že v národnej rade prebieha legislatívny proces, ktorý má novelizovať aj napadnuté ustanovenia Trestného poriadku, skupina poslancov uviedla, že táto skutočnosť jej návrh neoslabuje, ale, naopak, potvrdzuje, že napadnutá právna úprava bola prijatá unáhlene, bez riadneho premyslenia a bez stabilného normatívneho konceptu.

III.4. Ústne pojednávanie:

143. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože o ústne pojednávanie žiaden z účastníkov nepožiadal najneskôr vo svojom prvom podaní vo veci a zároveň ústavný súd po oboznámení sa s návrhmi navrhovateľov, so stanoviskami národnej rady a vlády a s replikami navrhovateľov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

144. Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že v súvislosti s (prvým) návrhom špecializovaného trestného súdu bolo ústavnému súdu 10. februára 2026 doručené podanie Ing. Norberta Bödöra, ktorým ústavnému súdu navrhol, aby mu ústavný súd v konaní o (prvom) návrhu špecializovaného trestného súdu priznal postavenie zúčastnenej osoby a následne mu umožnil nahliadnuť do príslušného spisu ústavného súdu a vyjadriť sa k (prvému) návrhu špecializovaného trestného súdu, keďže tento návrh bol špecializovaným trestným súdom podaný v súvislosti s trestnou vecou vedenou na špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 13T/1/2023 proti Ing. Norbertovi Bödörovi ako obžalovanému. Vzhľadom na skutočnosť, že zo zákona o ústavnom súde nevyplýva možnosť v konaní o súlade právnych predpisov priznať postavenie zúčastnenej osoby fyzickej osobe, ktorá je účastníkom konania, v súvislosti s ktorým všeobecný súd využil svoje ústavou dané oprávnenie iniciovať pred ústavným súdom konanie o súlade právnych predpisov, ústavný súd o predmetnom návrhu na priznanie postavenia zúčastnenej osoby nerozhodoval.

IV.

Posúdenie dôvodnosti návrhov

145. Odpovede na námietky proti vadám legislatívneho procesu, ktoré neboli ústavným súdom zistené s diskvalifikačným účinkom proti napadnutým ustanoveniam, sú uvedené v závere tohto odôvodnenia. Ústavný súd v prvom rade pristúpil k preskúmaniu vecných námietok.

IV.1. K namietanému nesúladu obsahu napadnutých ustanovení Trestného poriadku:

146. Napadnuté ustanovenie § 119 ods. 6 Trestného poriadku vyjadruje zákonný príkaz vyradiť určitý dôkaz z možnosti súdu ho nezávisle posúdiť samostatne či v spojení s inými dôkazmi v trestnom konaní. Ústavný súd tak stál pred úlohou v prvom rade posúdiť, či napadnutá právna úprava svojím obsahom v tejto súvislosti neúmerne nezasahuje do ústavou garantovanej sudcovskej nezávislosti.

147. Individuálna sudcovská nezávislosť totiž nie je obsolentná márnosť, ale organický pilier súdnej moci, na ktorom stojí jej zmysluplná existencia. Bez rešpektovania záruk, ktoré túto nezávislosť garantujú a podporujú, totiž súdna moc nemá schopnosť (a to dokonca ani pri existencii nezávislosti inštitucionálnej) plniť svoj význam. Medzi najvýznamnejšie garancie tejto nezávislosti je možné bezpochyby zaradiť zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorú možno bezprostredne a priamo odvodiť z nezávislosti súdov upravenej v čl. 141 ods. 1 ústavy (v trestnom konaní v spojení s čl. 50 ods. 1 ústavy) a súčasne vyjadrenej napríklad aj v § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

148. Dokazovanie v trestnom konaní možno bezpochyby zaradiť medzi jeho najvýznamnejšie súčasti. Predstavuje prísne formalizovaný procesnoprávny postup, ktorý vyjadruje poznávaciu činnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu uskutočňovanú za súčinnosti strán konania, ako aj ďalších osôb zúčastnených na trestnom konaní. Jeho účelom je prostredníctvom limitov ľudského poznania rekonštruovať skutkový dej, ktorý je predmetom trestného konania, prostredníctvom vyhľadania, zabezpečenia, vykonania a následného vyhodnotenia zákonne získaných dôkazov tak, aby sa bez rozumných pochybností dokázal

naplniť účel trestného konania v zmysle § 1 Trestného poriadku (náležite zistiť trestné činy, spravodlivo potrestať páchateľa a odňať výnosy z trestnej činnosti).

149. V rámci dokazovania vystupuje do popredia otázka prípustnosti/použiteľnosti dôkazov a otázka voľného hodnotenia dôkazov, ktoré sú relevantné aj v prerokúvanej veci. I keď sa môže zdať, že ide o problémy totožné, ich ontologická podstata je rozdielna.

150. Prvá z nich rieši otázku, či dôkaz bol obstaraný zákonným spôsobom – t. j. či postup získania (vyhľadanie a zabezpečenie) a vykonania dôkazu konvenoval zákonným kritériám (východisko priamo predpísané § 119 ods. 3 Trestného poriadku). Toto kritérium cieli na proces, postup či spôsob, akým došlo k získaniu a vykonaniu dôkazu, pričom ak sa zistí neproporcionálny diskvalifikačný dôvod, dochádza k vylúčeniu dôkazov z trestného konania (dôkaz nie je možné hodnotiť). Takéto vylúčenie môže pritom nastať buď priamo *ex lege* (§ 119 ods. 3 a 5 Trestného poriadku), alebo napríklad aj na základe judikatúry súdov (napríklad vyšetrenie na polygrafe). Otázka prípustnosti/použiteľnosti dôkazu môže byť za určitých okolností regulovaná normotvorcom. Riešiť sa tak môžu všeobecne vopred určené dôsledky vád v procese získania a vykonania dôkazov (podľa závažnosti nedostatkov následne môže ísť o dôkazy absolútne či relatívne neúčinné), ktoré sa procesne aplikujú nezávisle od pravdivosti či presvedčivosti dôkazu samotného (súd vierohodnosť dôkazu vôbec neskúma, keďže dôkaz nemôže použiť). Takáto nezávislosť od otázky ne/pravdivosti dôkazu spôsobuje, že sa nezasahuje do autonómnej ústavnej možnosti súdov (orgánov činných v trestnom konaní) hodnotiť dôkazy.

151. Implicitný ústavný (pozri napr. IV. ÚS 160/2024, II. ÚS 329/2021) a výslovný zákonný princíp (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku) voľného hodnotenia dôkazov je však vybudovaný na iných východiskách. V rámci napĺňania spravodlivosti predstavuje zásadný pilier materiálneho právneho štátu, keď nepripúšťa konkluzívne normatívne príkazy smerom k hodnoteniu jednotlivých dôkazov. Je vyjadrený tým, že význam dôkazov sa prejaví až pri celkovom záverečnom hodnotení dôkazného materiálu, ktoré je zverené výlučne súdu. Ani v tomto prípade však nie sú úplne vylúčené zásahy normotvorcu, ústavne prípustné sú však spravidla len také obmedzenia, ktoré nie sú absolútne kategorické či konkluzívne (sú napríklad formulované podmienečne alebo spôsobom pripúšťajúcim výnimky), resp. úplne nevylučujú orgány činné v trestnom konaní či súdy z možností dokazované skutočnosti hodnotiť.

152. Spravidla preto nebudú ústavne rizikové normatívne predpísané pravidlá dôkazného bremena či dôkazného štandardu (napr. prezumpcia neviny – kto a čo dokazuje, či je potreba preukázať dokazovanú skutočnosť bez dôvodných/rozumných pochybností). Obdobne neústavnosť nemožno predpokladať pri domnienkach, pri ktorých sa prezumpcia hodnotenia určitej skutočnosti dá vyvrátiť opakom, čo bude opäť na posúdení súdu (napr. prezumpcia príčetnosti obvineného, prezumpcia správnosti verejných listín, domnienka otcovstva pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy a podobne). Osobitnú povahu v tomto smere zohráva napríklad vyhlásenie viny podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (priznaná vina sa ďalej nedokazuje), ktorého dôsledky sú však moderované potrebou súdneho rozhodnutia o prijatí takéhoto vyhlásenia podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku či možnosťou podania dovolania ministrom spravodlivosti z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Pod podobný režim možno podradiť aj znovuudelenie súhlasu poškodeného s trestným stíhaním po tom, čo ním bol vzatý späť podľa § 212 ods. 3 Trestného poriadku (považuje sa za nesúhlas s trestným stíhaním a znova ho nemožno udeliť), avšak aj tento stav nie je definitívny a konečný vzhľadom na výnimky pre jeho možné znovuudelenie v § 212 Trestného poriadku, o ktorých rozhoduje orgán činný v trestnom konaní, resp. súd (§ 212 ods. 5 Trestného poriadku). Okrem toho v trestnom práve poznáme aj právne fikcie (napr. fikcia zahladenia odsúdenia, fikcia doručenia), ktoré predstavujú neodvolateľný príkaz normotvorcu zachádzať s realitou z dôvodu právnej istoty tak, ako by určitý stav existoval, resp. neexistoval. Vysoké riziko z hľadiska ne/ústavnosti pritom predstavujú také normatívne príkazy, ktorých kategorickosť je určená ako bezvýnimočná alebo bez možnosti ingerencie orgánov činných v trestnom konaní či súdu, prípadne také, ktoré nesledujú legitímny cieľ, prípadne tento by sa dal pri nich dosiahnuť aj inak, nemajú povahu výnimočného opatrenia, ktoré rešpektuje podstatu a zmysel základných práv a slobôd (čl. 13 ods. 4 ústavy), alebo sú formulované spôsobom, ktorý nerešpektuje materiálne ústavné princípy právneho štátu (zákaz nerozpornosti právneho poriadku, požiadavka právnej istoty, určitosti právnej normy

a pod.).

153. V systéme ústavne fixovanej deľby moci a možnosti rozhodnúť o spáchaní trestného činu len nezávislým a nestranným súdom (čl. 50 ods. 1, čl. 141 ods. l ústavy) nesmie byť zákonom prekročená racionálne a hodnotovo zmysluplná bariéra možnosti ustanoviť procesnú diskvalifikáciu dôkazu ako podkladu na rozhodovanie, pretože taký prístup by znamenal excesívny zásah zákonodarnej moci do pôsobnosti moci súdnej.

154. Popísaným prekročením je zákonná úprava vylučujúca na báze nepoužiteľnosti dôkazu možnosť vypočuť osobu, resp. získať v trestnom konaní akýkoľvek dôkaz od osoby, ktorá v inom trestnom konaní nevypovedala pravdivo alebo zamlčala podstatné okolnosti. Uvedené totiž v konečnom dôsledku znemožňuje hodnotiť takú výpoveď alebo iný dôkaz podľa všeobecných štandardov voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku vo vecnom popise hodnotiacich kritérií), a to na báze zákonnej fixácie nevyvrátiteľnej domnienky s obsahom parafrázovateľným ako „raz klamár, navždy klamár“ štylizovanej do pozície axiómy.

155. Taký záver ako *ratio legis* nie je možné vecne odobriť ani v mimoprocesnom kontexte životných reálií, pretože z rôznych objektívnych a subjektívnych dôvodov sa môže meniť hodnota pravdivosti a úplnosti vyjadrení osôb nielen o vnímaní rôznych udalostí vo vonkajšom svete (v trestnoprávnom ponímaní skutkov), ale aj o rôznych okolnostiach tej istej udalosti. Zároveň platí, že predchádzajúca výpoveď v trestnom konaní môže byť ovplyvnená zákonom definovanou pozíciou vypočúvanej osoby v aspektoch, ktoré je potrebné následne zvažovať vo vzťahu k hodnoteniu obsahu neskoršej procesnej výpovede tejto osoby alebo iného od nej získaného dôkazu a ktoré nemusia faktickú pravdivosť takto získanej dôkaznej informácie diskvalifikovať.

156. V súhrne týchto faktorov je pre trestné konanie v demokratickom a právnom štáte (čl. 1 ods. 1 ústavy) zásadne potrebné od dotknutej osoby získať dôkaz v príslušnej procesnej forme a hodnotiť ho komplexne, zohľadniac vo vzťahu k dôveryhodnosti osoby a v konečnom dôsledku vo vzťahu k verifikácii poskytnutej dôkaznej informácie aj (ale nielen) negatívne faktory.

157. Uvedené platí aj bez ohľadu na to, že neakceptácia výpovede osoby v postavení svedka v trestnom konaní ako pravdivej alebo úplnej neznamená zároveň jej usvedčenie z úmyselnej lži alebo úmyselného zamlčania okolnosti významnej pre rozhodnutie (čo si v prípade svedka vyžaduje jeho trestnoprávny postih v osobitnom, proti dotknutej osobe vedenom konaní, a to pre úmyselný trestný čin podľa § 346, poprípade podľa § 345 Trestného zákona). Povedané inak, zásada *„in dubio pro reo“* (v pochybnostiach v prospech obvineného) platí nielen vo vzťahu k obvinenému pri rozhodovaní v konaní, v ktorom súd svedkovi pri hodnotení vykonaných dôkazov neuveril, ale rovnako aj vtedy, ak má byť osoba svedka *pro futuro* a s relevanciou vyvolaných právnych účinkov, či už deliktuálne, alebo v zmysle napadnutého ustanovenia odseku 6 v § 119 Trestného poriadku, považovaná za toho, kto pri výpovedi nevypovedal pravdivo o podstatnej skutočnosti alebo takú skutočnosť zamlčal (teda zámerne klamal). To obsahovo platí aj pre skoršiu výpoveď obvineného v inom konaní, aj keď bez možnosti jeho trestnoprávneho postihu pre krivú svedeckú výpoveď a krivú prísahu.

158. Zákonná premisa (diskvalifikačná hypotéza) formulovaná tak, že osoba pri skoršom trestnoprocesnom výsluchu „nevypovedala pravdivo o podstatných skutočnostiach alebo neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti“, ktorá je založená na predpoklade úmyselnej procesnej mystifikácie zo strany tejto osoby, teda nie je z hľadiska možnosti použitia kritickej úpravy naplnená tým, že skoršia výpoveď osoby v trestnom konaní dôkazne (pri konečnom rozhodovaní) neuspela.

159. Úmyselnú nepravdivosť (vrátane neúplnosti) výpovede osoby v inom konaní (konaní A) pritom nie je možné v aktuálne vedenom konaní (konaní B) posúdiť z pozície voľného hodnotenia dôkazov podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku. To sa vzťahuje na predmet tohto (aktuálne vedeného) konania (konania B), ktorým je konkrétny skutok a ten sa dokazuje z hľadiska jeho podoby a osoby jeho páchateľa samostatne.

160. Uvedené platí aj vo vzťahu k posudzovaniu predbežných otázok podľa § 7 ods. 1 Trestného poriadku, pretože (opäť) ide o predbežné otázky vo vecnom vzťahu k činu, ktorý je predmetom aktuálne vedeného konania. Navyše ani v prípade širšieho výkladu tohto ustanovenia, teda v zmysle posudzovania podkladu pre procesnú diskvalifikáciu dôkazu (pričom však túto

otázku nemožno podradiť pod zákonnú formuláciu „posúdenie viny obvineného“, ktorá sa vymyká viazanosti iným súdnym rozhodnutím), nie je možné použiť na predmetné riešenie viazanosť právoplatným rozhodnutím v inej trestnej veci, a to ani na základe novoustanoveného doplnenia § 168 ods. 1 Trestného poriadku vo vzťahu ku skoršej výpovedi v inej trestnej veci. Hodnotenie pravdivosti a úplnosti výpovede v inom konaní, resp. hodnotenie dôveryhodnosti osoby vypočutej v takom konaní nie je totiž (a to bez ohľadu na formuláciu odôvodnenia rozsudku či iného rozhodnutia vydaného v skoršom konaní) rozhodnutím o kritickej otázke (pravdivosť a úplnosť dotknutej výpovede). Je len hodnotením toho, či a na základe akých okolností bola výpoveď posúdená ako pravdivá a úplná alebo naopak. To nemožno stotožniť s meritórnym rozhodnutím vo výroku rozhodnutia vydaného v príslušnom – inom konaní (konaní A), ktoré by implikovalo viazanosť podľa § 7 ods. 1 Trestného poriadku v aktuálne vedenom konaní (konaní B), a teda by táto okolnosť podľa § 119 ods. 6 Trestného poriadku zároveň generovala nemožnosť použitia akéhokoľvek dôkazu získaného od dotknutej osoby v aktuálne vedenom konaní. Primárne však platí téza prezentovaná v prvej vete tohto odseku.

161. Z uvedeného vyplýva, že ak by malo ísť o dôkaznú diskvalifikáciu podľa § 119 ods. 6 Trestného poriadku z dôvodu úmyselnej svedeckej nepravdivosti alebo zamlčania podstatnej skutočnosti v inom trestnom konaní, bolo by na konštatáciu takej okolnosti potrebné právoplatné odsúdenie s už uvedenou trestnoprávnou kvalifikáciou tej osoby, od ktorej bol alebo má byť získaný dôkaz a ktorá bola v inom trestnom konaní vypočutá ako svedok (a v tejto súvislosti potom trestne stíhaná). Ani predmetné odsúdenie však na podstate prezentovaných úvah o nemožnosti ústavne súladnej diskvalifikácie dôkazu nič nemení. Dôkaz je potrebné aj v popísanom prípade použitím príslušného dôkazného prostriedku získať v aktuálne vedenom trestnom konaní a hodnotiť ho vo vzťahu k predmetu dokazovania v tomto konaní. Hodnotiacim kritériom je, samozrejme, aj dôveryhodnosť dotknutej osoby, ktorú je potrebné posudzovať aj v kontexte jej kritického odsúdenia, avšak komplexne podľa kritérií voľného hodnotenia dôkazov.

162. Uvedené hodnotiace kritériá sa primerane použijú aj v prípade, ak išlo o skoršiu výpoveď obvineného alebo obžalovaného (čo zneniu § 119 ods. 6 Trestného poriadku zodpovedá), ktorá v predmetnom (inom) konaní podľa jeho výsledku a odôvodnenia v ňom vydaného meritórneho rozhodnutia neuspela, čo však nemôže vyvolať sankčný postih vypovedajúcej osoby.

163. V alternatívnej aplikačnej verzii (nezaloženej na úmysle zo strany skôr vypovedajúcej osoby) platí, že pri náležitom teleologickom výklade (zohľadňujúcom aj legislatívne synonymum formulácie uvedenej v § 346 ods. 1 Trestného zákona v novoustanovenom odseku 6 v § 119 Trestného poriadku, aj keď k nemu nepristupuje procesné ustanovenie zodpovedajúce obsahu § 17 Trestného zákona) je vylúčené použitie napadnutého ustanovenia na situáciu, v ktorej bola dotknutou osobou v inom konaní uvedená nepravda alebo zamlčaná (neuvedená) podstatná skutočnosť z nedbanlivosti alebo nezavinene (nesprávny vnem, nezapamätanie si určitej okolnosti, pamäťová deformácia a podobne). Osoba teda pri výpovedi v popisovanom prípade neklame, ale (v podstate) sa mýli.

164. V konečnom dôsledku je potrebné rozlíšiť inštitút prípustnosti dôkazu, pod ktorého rozsah patrí aj negatívne vymedzená „použiteľnosť“ dôkazu v zmysle napadnutého ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku. Táto procesná kategória je relevantná z hľadiska zákonných kritérií so základom v § 119 ods. 3 Trestného poriadku a derivátom v § 119 ods. 5 Trestného poriadku, teda v kontexte zákonnosti definovanej čl. 17 ods. 2 ústavy ako kritérium stíhania a pozbavenia slobody. Oproti tomu inštitút hodnotenia dôkazov kriteriálne rámcovaný v § 2 ods. 12 Trestného poriadku nie je akokoľvek bližšie, teda z hľadiska obsahu alebo metodiky hodnotiacich úvah, právne upravený a z povahy veci ani upraviteľný (to sa netýka rámcového určenia hodnotiacich kritérií, čomu zodpovedá § 168 ods. 1 Trestného poriadku).

165. Hodnotí sa teda až dôkaz, ktorý prejde kriteriálnym „sitom“ zákonnosti (jednak) jeho zabezpečenia a (následne) aj jeho vykonania, teda použitia príslušného dôkazného prostriedku a takého zavŕšenia získavania dôkaznej informácie. V uvedenom kontexte použiteľnosť dôkazu znamená možnosť hodnotenia dôkaznej informácie na účel zisťovania skutkových okolností a je generovaná jeho prípustnosťou (možnosť „slúžiť za dôkaz“ podľa § 119 ods. 3, resp. použiteľnosť/nepoužiteľnosť dôkazu podľa § 119 ods. 5 a odvodene ods. 6 Trestného poriadku). Samozrejme, pristúpenie k hodnoteniu dôkazu na účel rozhodovania

(ako dôkazu prípustného z hľadiska súhrnu zákonných kritérií) sa môže v ďalšom priebehu konania (vrátane konania o opravných prostriedkoch) ukázať ako chybný krok spočívajúci vo vykonaní alebo dokonca už aj vyhodnotení podľa zákona neprípustného dôkazu. To potom vyvolá príslušný zákonom ustanovený procesný postup rozhodovania (opätovného rozhodovania) bez hodnotenia kritického dôkazu jednotlivo i v súhrne s ostatnými zákonnými/prípustnými dôkazmi v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku (dôkaz je vyradený z hodnotiacich skutkových úvah, ako keby ani nebol vykonaný).

166. V súvislosti takého rozhrania vedúceho k hodnoteniu dôkazu je však relevantná intertemporálna otázka. Generálne použiteľnosť a (ako už bolo uvedené) v širšom zmysle prípustnosť dôkazu sa posudzuje podľa zákona účinného v čase získania dôkazu jeho vykonaním (použitím príslušného dôkazného prostriedku). Ak sa v tomto momente dôkaz stane použiteľným, neskoršou zmenou zákona môže dôjsť k strate jeho prípustnosti (a teda aj použiteľnosti), len ak to zákon upraví osobitným ustanovením intertemporálneho charakteru. V opačnom prípade platí, že procesný predpis nevyvoláva retroaktívne účinky, teda nediskvalifikuje (nevylučuje z hodnotenia) už *lege artis* vykonané dôkazy.

167. V dôsledku uvedeného platí, že absencia prechodného ustanovenia v znení zodpovedajúcom formulácii o dokončení konania podľa doterajších predpisov (alebo určitej jej modifikácii pre konkrétny dôkazný segment) znamená, že dôkazná výluka sa uplatní na všetky dôkazné úkony, ktoré by mali (mohli) byť vykonané po nadobudnutí účinnosti zákonnej zmeny. Zároveň potom platí, že (ako už bolo uvedené, bez osobitnej intertemporálnej úpravy) novoustanovený § 119 ods. 6 Trestného poriadku nediskvalifikuje doterajšie (pred nadobudnutím účinnosti zákonnej zmeny vykonané) dôkazy, teda dôkazy vykonané *lege artis* podľa platnej a účinnej zákonnej úpravy v čase ich vykonania. Procesná zmena totiž nepôsobí retroaktívne, preto novoustanovené podmienky nepoužiteľnosti dôkazu môžu naplniť takú jeho diskvalifikačnú hypotézu až pri dôkaznom úkone, ktorý sa má vykonať po nadobudnutí účinnosti napadnutej novelizácie (a podľa jej obsahu by sa teda mal vykonať *non lege artis)*. To by potom v sankčnom kontexte dotknutého ustanovenia vyvolalo primárne nemožnosť kritický dôkaz vykonať, resp. sekundárne v prípade jeho vykonania (v nesúlade so zákonom) hodnotiť dôkaz ako podklad na rozhodovanie. Inými slovami, na základe a v dôsledku jeho nezákonného získania (dovŕšeného procesným vykonaním dôkazu) nemôže byť dotknutý dôkaz prostredníctvom jeho hodnotenia použitý na zistenie skutkového stavu.

168. Lapidárne a v typicky možnej situácii skôr klamúci svedok by nemohol nanovo svedčiť v prípade, ak zákaz takého dokazovania („lebo predtým klamal“) platil už v čase výsluchu svedka (toho výsluchu, ktorý je potrebné vykonať po ustanovení zákazu v zákone). Svedok by teda nemusel klamať až po ustanovení takého obmedzenia, ale obmedzenie skorším klamstvom by už muselo platiť v čase, keď svedok nanovo vypovedal (a čo sa nemalo stať – nemal byť vypočutý). Ak bol svedok vypočutý napriek platnému zákazu (z dôvodu jeho skoršieho klamstva) a až neskôr sa zistí, že klamal, alebo ak zákaz nebol vedome rešpektovaný, musí sa tento dôkaz vyradiť z okruhu použiteľných dôkazov (zákonným postupom podľa fázy konania vrátane konania o opravných prostriedkoch). Oproti tomu, ak zákaz nebol v čase výsluchu svedka porušený, pretože ešte neplatil, a zákon osobitne na takú situáciu nereaguje (spätnou diskvalifikáciou dôkazu), predmetný dôkaz môže byť použitý na zisťovanie skutkového stavu.

169. V popísanom účinku je rozdiel oproti hmotnoprávnemu aspektu retroaktivity priaznivej pre páchateľa podľa čl. 50 ods. 6 ústavy, resp. § 2 ods. 1 Trestného zákona, pri ktorej sa skôr vykonaný skutok (jeho trestnosť) posudzuje a trest sa ukladá podľa neskoršej právnej úpravy, teda nie podľa zákona účinného v čase spáchania činu. Rozdiel spočíva v tom, že pri popísanej procesnoprávnej aplikácii sa skôr vykonaný dôkazný úkon nebude posudzovať (a na tejto báze určovať použiteľnosť dôkazu) podľa zákona, ktorý nadobudol účinnosť až po vykonaní dôkazu, ale podľa zákona účinného v čase vykonania dôkazu, teda naopak ako v prípade uvedenom v predchádzajúcej vete. Taký (naostatok popísaný) aplikačný model sa použije automaticky, pretože retroaktivita, ak by mala vyvolať akékoľvek jej zodpovedajúce účinky, musí byť výslovne normatívne ustanovená. Opätovne je teda potrebné zdôrazniť, že odlišné posúdenie účinkov novoustanoveného § 119 ods. 6 Trestného poriadku by mohlo priniesť len ustanovenie riešiace intertemporálnu otázku, teda štandardne prechodné ustanovenie, ktoré však predmetnú novelizáciu nesprevádza. Ak by k nej bolo pripojené, mohlo (ale nemuselo) by byť súladné s ústavou, čo by bolo relevantné posúdiť, len ak by bola

súladná s ústavou samotná základná úprava, a to v podstate tvoriacej *ratio legis* zákonnej zmeny.

170. Ústavný súd túto otázku pre jej komplexný prienik s riešenou problematikou a najmä pre možnosť vykonávania dôkazov v konaniach, z ktorých vzišli návrhy na konanie o súlade právnych predpisov podané špecializovaným trestným súdom, aj v ich nasledujúcom priebehu (po pokračovaní v konaní prerušenom na účel podania návrhu) neriešil do dôsledkov, teda diskvalifikačne vo vzťahu k podaným návrhom z hľadiska ich prejudiciality.

171. Oproti prezentovaným úvahám o zúženom aplikačnom zábere novoustanoveného § 119 ods. 6 Trestného poriadku (v oboch alternatívach subjektívneho podkladu deformačnej vady výpovede dotknutej osoby v inom trestnom konaní), ako aj oproti záveru o ústavnom nesúlade kritickej úpravy v jej (bez derogačného nálezu ústavného súdu) výkladovo použiteľnom zúženom rozsahu však na druhej strane platí, že potreba vykonať dôkaz neznamená, že jeho prípustnosť a s tým spojená použiteľnosť je zároveň potvrdením pravdivosti a úplnosti získanej dôkaznej informácie. Dôkaz je potrebné hodnotiť samostatne aj v kontexte ostatných vykonaných dôkazov, zohľadniac všetky relevantné kritériá vrátane dôveryhodnosti vypočúvanej osoby. Ostáva zachovaná prezumpcia neviny, potreba uniesť v súdnej fáze trestného konania dôkazné bremeno prokurátorom a nedotknutá je aj zásada hodnotenia dôkazov „*in dubio pro reo*“.

172. Pre úplnosť je potrebné dodať, že z hľadiska kvality zákona na báze princípu racionálneho zákonodarcu v kontexte čl. 1 ods. 1 ústavy nezodpovedá vecnej logike zaradenie kritéria nepoužiteľnosti dôkazu v zmysle § 119 ods. 6 Trestného poriadku pod titul „dôkaz získaný prostredníctvom poskytnutia nezákonného benefitu“. O nezákonný benefit by mohlo ísť, len ak by bol osobe, od ktorej bol alebo má byť v konaní získaný dôkaz, poskytnutý benefit napriek vedomej akceptácii jej úmyselne nepravdivej alebo neúplnej výpovede v inom trestnom konaní alebo za to, že prispeje (prispela) k produkovaniu skutočnosti skresľujúceho dôkazu v aktuálne vedenom, resp. akomkoľvek inom konaní. To je však na báze princípu prezumpcie konania štátnych orgánov v súlade so zákonom v prípade nepreukázania opaku (čo by znamenalo dokázanie takého konania ako trestnej činnosti spojenej so zneužívaním právomoci verejného činiteľa) právne vylúčená úvaha. Vychádzajúc z predmetnej (vyvrátiteľnej, avšak relevantne nevyvrátenej) premisy konania orgánov verejnej moci, *lege artis* platí, že benefit nebol poskytnutý nezákonne (ako nezákonný benefit), aj keď sa skoršia výpoveď dotknutej osoby ukáže (bola orgánom s príslušnou pôsobnosťou vyhodnotená) ako nepravdivá alebo neúplná.

173. Ako však už bolo uvedené, doplnkové úvahy nič nemenia na bazálnom závere o ústavnom nesúlade napadnutého ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku, a to aj v naznačenom užšom rozsahu jeho možnej aplikácie v prípade, ak by ho derogačný nález ústavného súdu nezasiahol. Spochybňovaná právna úprava prekračuje hranice ústavnej udržateľnosti tým, že nepoužiteľnosť dôkazu nespája s nezákonným procesom či postupom jeho získania alebo vykonania, ale s jeho obsahom, t. j. jeho hodnotením, navyše v trestných konaniach, ktoré nemusia vôbec súvisieť s prebiehajúcim trestným procesom. Okrem toho tak činí konkluzívnym spôsobom, ktorý nemožno prekonať úvahou súdu alebo inými výnimkami. I keď táto právna úprava môže sledovať legitímny cieľ (aby trestné konanie nebolo kontaminované nepravdivými dôkazmi), tento nie je možné napĺňať zákonným príkazom, ktorý odníme možnosť súdom (orgánom činným v trestnom konaní) dôkaz autonómne hodnotiť aj napriek skutočnosti, že tento bol získaný postupom *lege artis*. Súčasne táto právna úprava nevychádza v ústrety základným princípom právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy), najmä vo vzťahu k požiadavke určitosti právnej normy či bezrozpornosti právneho poriadku, keď z nej nie je napríklad zrejmé, kto, ako či kedy má záväzne posudzovať, či osoba v akomkoľvek trestnom konaní nevypovedala pravdivo alebo neuviedla všetky podstatné skutočnosti. Uvedené závery napokon podporuje aj úvaha, že ak nadriadený súd (ako reprezentant tej istej súdnej moci v štáte) nemôže prikázať súdu nižšieho stupňa, ako hodnotiť dôkazy (napr. rozsudok ESĽP vo veci Tempel proti Českej republike z 25. 6. 2020, č. 44151/12; uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 TdoV/8/2018), a to dokonca v tom istom trestnom konaní, v ktorom oba súdy vykonávajú svoju pôsobnosť, nemôže byť táto možnosť zverená zákonodarnej moci zákonnou normou zjavne v rozpore s ústavným príkazom nezávislosti súdnej moci v čl. 141 ods. 1 ústavy. Týmto východiskám neodporuje ani znenie § 119 ods. 5 Trestného poriadku, ktoré reguluje nepoužiteľnosť dôkazu

z dôvodu poskytnutia nezákonného benefitu spolupracujúcej osobe alebo neoznámenia takéhoto benefitu prokurátorom súdu, keďže predmetná právna úprava sa týka procesnej stránky veci (poskytnutie benefitu), nie obsahu dôkazu samotného.

174. V zjednodušenom vyjadrení, nie je možné nevypočuť osobu v trestnom konaní (diskvalifikovať od nej získaný dôkaz) na báze všeobecne a abstraktne zákonodarcom vyjadreného predpokladu o nedôveryhodnosti osôb určitej kategórie, v tomto prípade ako osôb nevyliečiteľne nakazených ich skorším klamstvom, a to ani keď nie je vylúčené, že ktorákoľvek z dotknutých osôb opätovne klame. Taký záver, avšak na základe konkrétneho posúdenia, patrí do sféry aplikácie práva s výsledkom individuálneho právneho aktu a, naopak, nepatrí normatívnym právnym aktom, pôsobnostne produkovaným zákonodarnou mocou. V opačnom prípade by dokazovanie spiatočnícky smerovalo k tzv. legálnej dôkaznej teórii, keď to bol zákon (a nie súd), ktorý dôkazom predpisoval konkrétnu váhu. Možno nájsť porozumenie pre iniciatívu zákonodarcu, ktorý sa snaží „očistiť“ trestné konanie od klamstiev a neprávd, ktoré vo výsledku môžu deformovať spravodlivosť výsledku trestného konania. V tejto otázke je však pre právny štát životne dôležité dôverovať súdom, že tieto skutočnosti dokážu zodpovedne a správne posúdiť, pretože je to ich základnou úlohou a opačný trend by bol spochybňovaním samotnej podstaty ich existencie.

175. Z uvedeného pri opätovnej sumarizácii rezultuje, že čl. II bod 1 napadnutej novelizácie (t. j. § 119 ods. 6 Trestného poriadku v znení zákona č. 416/2025 Z. z.) nie je v súlade s čl. 50 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy a intenzita takého nesúladu je umocnená princípmi demokratického a právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

176. Hodnotovú bariéru procesnej diskvalifikácie dôkazu ustanovenej v § 119 ods. 6 Trestného poriadku tvorí aj základné právo na obhajobu zakotvené v čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy. Všeobecná formulácia použitá v napadnutom ustanovení („dôkaz získaný od osoby“) na účel rozsahu nepoužiteľnosti dôkazu vytvára pravidlo znamenajúce, že dotknutá osoba je dôkazne diskvalifikovaná aj v trestnom konaní, ktoré je vedené proti nej samotnej. Nemohla by teda ani byť vypočutá ako obvinená (ku skutku, ktorý je jej kladený za vinu), čo znamená porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. V nadväznosti na uvedené formulácia o osobe, ktorá v akomkoľvek trestnom konaní „neuviedla vo svojej výpovedi všetky podstatné skutočnosti“, použitá v § 119 ods. 6 Trestného poriadku znamená, že už popísaná výluka z uplatnenia základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy môže byť vyvolaná aj využitím základného práva nevypovedať podľa čl. 50 ods. 4 ústavy v inom trestnom konaní (ako obvinený). To znamená nesúlad čl. II bodu 1 napadnutej novelizácie aj s čl. 50 ods. 4 ústavy, podľa ktorého obvineného nemožno pozbaviť práva odoprieť výpoveď nijakým spôsobom.

177. Vzhľadom na záver ústavného súdu o nesúlade napadnutého ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku s čl. 50 ods. 1, 3 a 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy bolo už bez právneho významu (m. m. PL. ÚS 106/2011) analyzovať prípadný nesúlad napadnutého ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku s ostatnými navrhovateľmi označenými referenčnými normami (čl. 13 ods. 4, čl. 26 ods. 1, 2 a 4, čl. 31, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 ústavy a čl. 2, čl. 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 10 dohovoru), a preto ústavný súd návrhom navrhovateľov v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

178. Pokiaľ ide o (výhradne) skupinou poslancov napadnuté ustanovenie čl. II bodu 2 zákona č. 416/2025 Z. z. (ktorým bolo doplnené ustanovenie § 168 ods. 1 Trestného poriadku tak, že odôvodnenie rozsudku musí obsahovať aj hodnotenie dôveryhodnosti osoby, ktorej bol poskytnutý benefit, ak od nej boli získané dôkazy), ústavný súd konštatuje, že skupina poslancov sa vo svojom návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov, ako aj vo svojej replike sústredila na právnu úpravu zavedenú čl. II bodom 1 zákona č. 416/2025 Z. z. (§ 119 ods. 6 Trestného poriadku), no vo vzťahu k napadnutému ustanoveniu čl. II bodu 2 zákona č. 416/2025 Z. z. nepoukázala na žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by aj samostatne zakladali neústavnosť aj tohto napadnutého ustanovenia, pričom ani ústavný súd sám žiadnu takúto skutočnosť nezistil.

179. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že v zmysle § 168 ods. 1 Trestného poriadku bol súd aj predtým (t. j. pred nadobudnutím účinnosti napadnutého ustanovenia čl. II bodu 2 zákona č. 416/2025 Z. z.) povinný v odôvodnení rozsudku uviesť, ktoré skutočnosti považoval za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opieral a akými úvahami sa

spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd návrhu skupiny poslancov v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietaným nedostatkom legislatívneho procesu:

180. K všeobecným východiskám ústavného rozmeru legislatívneho procesu je vhodné sumarizačne odkázať na predchádzajúcu judikatúru, ktorú nie je nutné opakovať (PL. ÚS 3/2024, body 239 – 251). Nerešpektovanie zákonom stanovených pravidiel legislatívneho procesu (teda nezákonnosť) nemusí nevyhnutne znamenať aj neústavnosť. Úlohou ústavného súdu nie je zastávať pozíciu „odvolacieho súdu“ vo vzťahu k posudzovaniu naplnenia podmienok na skrátenie alebo ukončenie rozpravy, ale vystupovať ako ochranca ústavných princípov vzťahujúcich sa na legislatívny proces (PL. ÚS 13/2022). Ústavná relevancia vád legislatívneho procesu je prítomná v prípade porušenia ustanovenia zákona o rokovacom poriadku, ak ide o porušenie (i) s určitou vyššou intenzitou, pri ktorom mohlo dôjsť (ii) k porušeniu relevantných ústavných článkov (PL. ÚS 18/2022). Uvedené vyplýva zo základného východiska, podľa ktorého môže byť rozpor prijatého zákona s ústavou dôsledkom hrubého a svojvoľného nerešpektovania pravidiel zákonodarného postupu (PL. ÚS 48/03). V zásade musí ísť o také porušenie pravidiel zákonodarného procesu, ktoré predstavuje aj zásah do ústavou garantovaných, predovšetkým poslaneckých menšinových práv (PL. ÚS 13/2022).

181. Pokiaľ ide o skupinou poslancov namietané zneužitie práva parlamentnej väčšiny na úkor demokratickej diskusie a práv parlamentnej opozície (a to určením dĺžky rozpravy na 12 hodín podľa § 29a rokovacieho poriadku, uzavretím rozpravy podľa § 35 ods. 7 rokovacieho poriadku), je nutné v prvom rade pripomenúť, že legislatívny proces vzhľadom na svoj priebeh ovplyvnil kvalitu samotnej napadnutej právnej úpravy v podobe absencie primeraného vyvažovania konkurujúcich si záujmov a základných práv chránených ústavou. Pokiaľ ide o rozpor samotného legislatívneho procesu s ústavou, z jeho priebehu nemožno badať porušenie rokovacieho poriadku. Je zrejmé, že poslanci opozície mali priestor vyjadriť svoje pripomienky v rámci rokovania o návrhu napadnutej úpravy, pričom je zrejmá dostatočná substantívna kritika k navrhovanej právnej úprave, ktorá bola zopakovaná a rozvinutá aj v návrhu navrhovateľov. Parlamentnej menšine bol v priebehu legislatívneho procesu poskytnutý relevantný priestor na diskusiu, aj keď v obmedzenom rozsahu. Podstatou nedostatku legislatívneho procesu tak nebola úplná absencia možnosti parlamentnej opozície vyjadriť sa k návrhu napadnutej právnej úpravy, ale absencia jej dostatočného odôvodnenia, čo bolo výsledkom unáhleného legislatívneho procesu. Táto skutočnosť však už bola zohľadnená pri konštatovaní nesúladu napadnutého ustanovenia § 119 ods. 6 Trestného poriadku. Pokiaľ ide o skupinou poslancov namietané uzavretie rozpravy podľa § 35 ods. 7 rokovacieho poriadku, ústavný súd konštatuje, že ústavne neudržateľnou situáciou by bolo, ak by sa diskusia k návrhu zákona buď nemohla rozvinúť vôbec, alebo by bolo zasiahnuté do možnosti poslancov podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy – teda k uzavretiu rozpravy by došlo v druhom čítaní pred tým, ako poslanci predstavia svoje návrhy k zákonu (PL. ÚS 18/2022). O takúto situáciu však v prípade predmetného legislatívneho procesu nešlo – k uzavretiu rozpravy podľa § 35 ods. 7 rokovacieho poriadku došlo až v treťom čítaní, a to nie svojvoľne, ale v reakcii na fyzickú konfrontáciu medzi poslancami. Možno tak konštatovať, že samotný priebeh legislatívneho procesu, akokoľvek unáhlený, prebehol v súlade s rokovacím poriadkom, a preto nemožno dospieť k záveru, že by v rámci legislatívneho procesu pri prijímaní napadnutej právnej úpravy došlo k obmedzeniu diskusie v rozpore s ústavou.

182. Skupina poslancov vo vzťahu k predmetnému legislatívnemu procesu zároveň namieta, že minimálne napadnuté ustanovenie čl. II zákona č. 416/2025 Z. z. (novela Trestného poriadku), ktoré doň bolo vložené až pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom cez správu ÚPV, nebolo predmetom medzirezortného pripomienkového konania, nebolo súčasťou vládneho návrhu zákona (ten menil primárne Trestný zákon) a jeho schválenie vykazuje známky tzv. „prílepku“.

183. Ústavný súd v súvislosti s touto námietkou skupiny poslancov poukazuje na závery, ku ktorým dospel v rámci nálezu sp. zn. PL. ÚS 26/2019 z 26. mája 2021 (moratórium na volebné prieskumy), v ktorom o. i. konštatoval, že požiadavka obsahovej súvislosti prekonáva formálne chápanie tvorby práva v tom, že jedným právnym predpisom možno novelizovať akýkoľvek iný právny predpis rovnakej právnej sily. Ide o vyjadrenie pravidla úzkeho vzťahu:

„Pravidlo úzkeho vzťahu ustanovuje, že žiaden návrh zákona týkajúci sa predmetu odlišného od predmetu novelizovaného návrhu zákona nemôže byť súčasťou takéhoto návrhu. Vyžaduje sa teda obsahová akcesorita medzi návrhom zákona a k nemu pripojeným návrhom priamych noviel ostatných (iných) zákonov. Z tejto akcesority vyplýva, že návrh zákona, ktorý je súčasťou návrhu novely, čo sa týka jeho obsahovej a vecnej stránky, má byť viazaný a závislý od návrhu zákona, ktorého sa týka a ktorý sa navrhuje pozmeniť alebo doplniť, a tento návrh novely iného zákona nesmie byť mimo obsahového a vecného rámca návrhu zákona. Rozhodujúcimi kritériami na uplatnenie tohto pravidla sú: návrh novely iného zákona musí mať obsahový vzťah k predmetu návrhu zákona; fundamentálny účel návrhu novely iného zákona musí mať úzky vzťah k fundamentálnemu účelu návrhu zákona.“ (SVÁK, J., SURMAJOVÁ, Ž., BALOG, B. *Zákon o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Komentár.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 76 – 77.).

184. Vo vzťahu k požiadavke § 94 ods. 3 rokovacieho poriadku je možné doplniť, že «Pozmeňujúci a doplňujúci návrh ako taký predstavuje právo poslanca reagovať na podaný návrh zákona a predložiť k nemu svoju legislatívnu predstavu riešenia predloženého návrhu regulácie príslušných spoločenských vzťahov. Takto chápaný pozmeňujúci a doplňujúci návrh nemá negatívne konotácie a predstavuje realizovanie poslaneckého mandátu. Poslanec jednoducho navrhuje iné riešenie, a to je jeho ústavné právo. V tomto rozsahu ide o návrh, ktorý je „pozmeňujúci“, teda meniaci predložený návrh zákona, meniaci predložené legislatívne vyjadrenia riešenia nejakého spoločenského problému. „Doplňujúci“ rozmer návrhu je v tom, že predložený návrh zákona rozširuje.» (BALOG, B. *Umenie tvoriť zákony. Schvaľovanie zákonov v Slovenskej republike.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2019. s. 59 – 60.). Musí byť ale zachovaná požiadavka úzkeho vzťahu.

185. Skutočnosť, že na určitej úrovni existuje vzťah, resp. obsahová súvislosť medzi dvoma zákonmi, čo by sa dalo povedať o Trestnom zákone a Trestnom poriadku, ale nepostačuje na to, aby bolo možné pokladať túto požiadavku za splnenú aj pri každej ich novelizácii. Každá novela zákona predstavuje formálne samostatný zákon, ktorý má svoj predmet úpravy a tento predmet úpravy vytvára referenčný základ pre posudzovanie toho, či je predmet úpravy pozmeňujúceho a doplňujúceho návrhu v úzkom vzťahu k nemu alebo nie.

186. Vo vzťahu k napadnutým ustanoveniam je možné konštatovať, že vládny návrh zákona v pôvodnom, t. j. vládou predloženom znení, smeroval k zabezpečeniu prísnejšieho postihu majetkovej trestnej činnosti, a to tým, že menil a dopĺňal § 212 Trestného zákona (trestný čin krádeže) o tzv. „horalkový paragraf“. Nárast počtu majetkových deliktov bol zároveň aj dôvodom, ktorým vláda odôvodnila potrebu skráteného legislatívneho konania o predmetnom vládnom návrhu zákona. Na rozdiel od uvedeného napadnuté ustanovenia do Trestného zákona doplnili skutkové podstaty ďalších dvoch trestných činov nesmerujúcich ani len okrajovo proti majetku a do Trestného poriadku doplnili právnu úpravu týkajúcu sa použiteľnosti výpovede spolupracujúceho obvineného, pričom je nepochybne možné konštatovať, že využitie tohto inštitútu sa typicky nespája práve s usvedčovaním páchateľov trestného činu krádeže.

187. Ustanovenie § 94 ods. 3 rokovacieho poriadku vytvára právnu bariéru spájania obsahovo nesúvisiacej agendy do jedného zákona, resp. vyjadruje požiadavku úzkeho vzťahu medzi návrhom zákona a pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom. Existenciu úzkeho vzťahu je možné overiť testom podľa kritérií uvedených v bode 183, pričom napadnuté ustanovenia testom úzkeho vzťahu neprešli (bod 186). Táto skutočnosť sama osebe ale nezakladá nesúlad napadnutých ustanovení s ústavou.

188. Pre výrok ústavného súdu o nesúlade zákona s ústavou kvôli porušeniu pravidiel zákonodarného procesu musí nastať situácia, že už samotné porušenie legislatívnej procedúry má priamy vplyv na ústavnosť prijatého zákona, a to najmä ako dôsledok hrubého a svojvoľného nerešpektovania pravidiel zákonodarného procesu národnou radou.

189. Ústavný súd rešpektuje systém trojdelenia štátnej moci, a preto je racionálne zdržanlivý pri svojich zásahoch do činnosti národnej rady. Táto má výsadné postavenie voči ostatným najvyšším orgánom dané predovšetkým jej odvodenosťou od kreačného aktu ľudu, ktorý reprezentuje, čím predstavuje orgán s najsilnejšou demokratickou legitimitou (sp. zn. I. ÚS 76/2011).

190. Ústavný súd pripomína, že národná rada je ústavným orgánom, ktorý je pri výkone svojich

právomocí viazaný ústavou a ďalšími zákonmi, a teda môže postupovať len na ich základe a v nimi stanovených medziach. Z princípov právneho štátu je viazaná o. i. aj princípom legality vyjadrujúcim požiadavku, aby aj zákonodarná moc bola viazaná požiadavkou konania na základe zákona a dodržiavania jeho požiadaviek, osobitne vtedy, ak si ich stanovila sama. Zákonodarná moc má špecifické postavenie v tom, že požiadavky a pravidlá zákonodarného procesu stanovuje sama a v podmienkach Slovenskej republiky ich vyjadruje v zákone o rokovacom poriadku, ktorý môže kedykoľvek zmeniť či dokonca zrušiť, ale kým tak neurobí, je aj ona viazaná ňou samou stanovenými pravidlami.

191. Ústavný súd na základe svojej doterajšej judikatúry volí triezvy prístup k posudzovaniu legislatívneho procesu, majúc na mysli minimalizáciu zásahov do právomoci národnej rady. Pri posudzovaní ústavnosti právnej úpravy z dôvodu namietaných nedostatkov legislatívneho procesu postupuje ústavný súd vo všeobecnosti zdržanlivo a rešpektuje, že do oblasti parlamentnej autonómie patrí aj kontrola národnej rady nad priebehom prijímania zákonov a jej primárna zodpovednosť zaň. Jej súčasťou je aj miera, v akej národná rada schvaľovaním alebo neschvaľovaním podaných pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov vyjadruje svoju mieru akceptácie a tolerancie ich používania v zákonodarnom procese.

192. K pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom ústavný súd v prvom rade poukazuje na parlamentnú autonómiu (sp. zn. PL. ÚS 6/2017), ktorej súčasťou je aj úprava formálnych a obsahových náležitostí pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov a procesného postupu národnej rady pri rokovaní o návrhu zákona vrátane podávania, zverejňovania a schvaľovania pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov v rokovacom poriadku, ale tiež praktický prístup národnej rady k tomuto inštitútu a jej miera a ochota tolerovania jeho využívania. O spôsobe, forme, obsahu, čase a mieste používania pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov možno viesť polemiku (k tomu napr. BALOG, B. *Umenie tvoriť zákony. Schvaľovanie zákonov v Slovenskej republike.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2019. s. 61 – 62.), ale ich úprava patrí do pôsobnosti národnej rady.

193. V náleze sp. zn. PL. ÚS 17/2014, ako aj v náleze sp. zn. PL. ÚS 26/2019 ústavný súd zdôraznil princíp pluralizmu, podľa ktorého všetky strany zúčastnené na parlamentnej procedúre majú dostať príležitosť sa s prerokúvanou vecou oboznámiť a zároveň sa k nej vyjadriť. S tým zároveň súvisí a plynule na to nadväzuje zabezpečenie otvorenej diskusie zástancov konkurenčného názoru, ochrana práva parlamentnej menšiny (parlamentnej opozície) na prezentovanie názoru a kontrolu vládnucej väčšiny.

194. Ústavný súd berie do úvahy skutočnosť, že pozmeňujúci a doplňujúci návrh obsahujúci napadnuté ustanovenia bol podaný počas rokovania výboru, bol súčasťou zverejnenej spoločnej správy výborov, a to pred rokovaním národnej rady o návrhu zákona v druhom čítaní na jej schôdzi. Bola preto vytvorená možnosť jeho posúdenia v rozprave na schôdzi národnej rady o návrhu zákona a táto bola aj reálne zo strany poslancov využitá.

195. Použitie pozmeňujúceho a doplňujúceho návrhu s napadnutým ustanovením nepredstavuje takú mieru hrubého a svojvoľného nerešpektovania pravidiel zákonodarného procesu národnou radou, ktoré by v posudzovanej veci postačovalo na vyslovenie nesúladu napadnutého ustanovenia s čl. 2 ods. 2 ústavy, preto tejto časti návrhu skupiny poslancov ústavný súd nevyhovel.

196. Ústavný súd ale dodáva, že jeho zdržanlivý prístup k pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom sa vzhľadom na konkrétny prístup zákonodarcu môže zmeniť. Miera zdržanlivého prístupu ústavného súdu k posudzovaniu používania pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov je totiž nevyhnutne priamo úmerná prístupu samotnej národnej rady k tomuto inštitútu a jej tolerancie jeho využívania v procese prijímania zákonov.

197. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k namietaným nedostatkom legislatívneho procesu uzatvára, že nedospel k záveru o ústavnej nekonformite napadnutých ustanovení z dôvodu porušenia pravidiel legislatívneho procesu, keďže nezistil, že by tento legislatívny proces ako celok neumožňoval racionálny diskurz, vypočutie strán a otvorenú diskusiu medzi zástancami konkurenčných názorov vrátane názorov menšinových podporených možnosťou aktívnej participácie účastníkov v jeho priebehu. Akokoľvek by ústavný súd posúdil pozadie predmetného legislatívneho procesu, a to s ohľadom na obe znesvárené skupiny poslancov, nemôže, ak sa nemá z odborného orgánu ochrany ústavnosti stať morálnym arbitrom a vychovávateľom politických reprezentácií, pristúpiť k vysloveniu ústavnej nekonformity

napadnutých ustanovení len z dôvodu napr. nedostatočného rešpektu jednej skupiny zákonodarcov k inej (k tomu porovnaj napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 10/13, bod 340). Ústavný súd pritom už uvedeným záverom, samozrejme, nerozumie legitimáciu či povzbudenie parlamentných aktérov k obdobným kompromisom do budúcna.

V.
Účinky nálezu

198. Podľa § 91 ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časť alebo jeho ustanovenie, ktorých nesúlad s právnym predpisom vyššej právnej sily ústavný súd vyslovil, strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v zbierke zákonov.

199. Napadnuté ustanovenie čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. (t. j. § 119 ods. 6 Trestného poriadku v znení zákona č. 416/2025 Z. z.) nadobudlo v zmysle čl. VII zákona č. 416/2025 Z. z. účinnosť dňom vyhlásenia v zbierke zákonov, t. j. 27. decembra 2025.

200. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 2/2026-28 z 11. februára 2026 pozastavil účinnosť čl. II bodu 1 zákona č. 416/2025 Z. z. (t. j. § 119 ods. 6 Trestného poriadku v znení zákona č. 416/2025 Z. z.).

201. Podľa čl. 125 ods. 5 ústavy platnosť rozhodnutia o pozastavení účinnosti napadnutého zákona zanikne vyhlásením rozhodnutia vo veci samej, ak toto rozhodnutie o pozastavení účinnosti ústavný súd už predtým nezruší, pretože pominuli dôvody, pre ktoré bolo prijaté.

202. Dňom vyhlásenia tohto čiastočného nálezu v zbierke zákonov čl. II bod 1 zákona č. 416/2025 Z. z. (t. j. § 119 ods. 6 Trestného poriadku v znení zákona č. 416/2025 Z. z.), ktorého účinnosť bola pozastavená, už účinnosť nenadobudne a nestane sa súčasťou účinného znenia Trestného poriadku.

203. Vyhlásením tohto nálezu v zbierke zákonov bude Trestný poriadok novelizovaný zákonom č. 416/2025 Z. z. uvedený do súladu s ústavou v návrhom dotknutom rozsahu bez potreby ďalšieho legislatívneho zásahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2026

Ivan Fiačan v. r.
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, 813 11 Bratislava,
tel.: +421 2 888 91 864, +421 2 888 91 865, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.